

TRÜ NSVL AJALOO KATEEDER

VÕITLUS KODANLIKU
NATSIONALISMIGA EESTI NSV -

DIPLOMITÖÖ

Kalits, Vilve

*TRÜ NSVL ajal.
kat. nr. 1183.*

Tartu 1952

E E S S Ö N A

Kodanlik natsionalism on kodanluse võimu kindlustamise vahendiks. Viimase tegelikku olemust, vägi - vallavõimu töörahva üle, püüavad kodanluse teenrid varjata " üldrahvalike" loosungite taha. Sellepärast jutlustabki kodanlik natsionalism " üldrahvalikke huvisid" ja "rahvustervikut" jne.

Kodanlik natsionalism on rahvusvahelise reaktsiooni üheks võitlusvormiks. Ei ole olulist erinevust enimmaade kodanliku natsionalismi sisus ja klassiolemuses. Erinevused ilmnevad kodanliku natsionalismi avaldusvormides. Kui näiteks ameerika kodanlik natsionalism on imperialismi avalikuks tööriistaks, siis kodanlik natsionalism Eesti NSV's , samuti teenides ameerika imperialiste, tegi seda varjatult, maskeerunult. Kodanliku natsionalismi paljastamine ja võitlus selle vastu meie Liiduvabariigis omab erakordset suurt tähtsust meie liiduvabariigi majanduse ja kultuuri arendamisel, nõukogude rahvaste sõpruse kindlustamisel, meie sotsialistliku riigi tugevdamisel, rahu kaitsel, kommunismi ehitamisel. Selle küsimuse ajalooline uurimine on seetõttu kõige aktuaalsemaid ülesandeid.

Kui rääkida kodanlikust natsionalismist ei saa kuidagi vaatamata jätta kodanliku natsionalismi üldist ajaloolist arenguteed ja vastandlikkust, mis on kodanliku

natsionalismi ja proletaarse internatsionalismi vahel. Ilma selleta ähvardab iga vaatlejat sattumine ebateadusliku ajalookäistluse pinnale. Sellepärast ka antud töös leiab käsitlemist kodanliku natsionalismi ja proletaarse internatsionalismi küsimus üldse ja kodanliku natsionalismi esinemine konkreetselt võetud maal- käesoleval juhul Eesti NSV-s.

Käesolev töö tahab näidata : 1) Proletaarse internatsionalismi ja kodanliku natsionalismi vastandlikkust. 2) Kodanlike natsionalistide rahvavaenulikku tegevust ja selle mitmesuguseid vorme Eestis NSV-s. 3) kuidas eesti töörahva laiad massid partei organisatsioonide juhtimisel alustasid võitlust selle vastu, 4) missuguseid tagajärgi on see võitlus annud.

Oma töös tuginesin marksismi-leninismi klassikutele ja kasutasin ajalehtedes ja ajakirjades ilmunud materjale.

PROLETARNE INTERNATSIO-
NALISM JA KODANLIK
NATSIONALISM

A. MARKSISTLIK -LENINLIKUST TEOORIAST
RAHVUSKÜSIMUSE LAHENDAMISEL.

Võitluses töötavale rahvale vaenulike teooria-
tega rahvusküsimusealal on bolševismi rajajad V.I. Lenin
ja J.V. Stalin meid varustanud võimsa relvaga- rahvus-
küsimuse marksistliku teooriaga. Selle teooria põhjalik
tundmaõppimine ja rakendamine on parimaks vahendiks töö-
rahvavaenlaste, eeskätt aga kodanlike natsionalistide vää-
rade ja rahvavaenulike loosungite paljastamiseks ning purus-
tamiseks. Bolševistliku rahvuspoliitika teoreetilised alu-
sed töötasid välja V.I. Lenin ja J. V. Stalin, kes loo-
valt arendasid marksistlikku õpetust uue epohhi, imperialis-
mi epohhi tingimustes.

Erinevalt kodanlikest teoreetikutest ja ideoloogidest, kes vaatlevad rahvust kui igavest kategooriat, marksism-leninism määritleb objektiivsed ühiskondlikud tingimused, mis on vajalikud rahvuse tekkimise ja hävinemise jaoks. See tähendab, et dialektiline meetod määrab partei programmi rahvusküsimuses igas ühiskonna ajaloolise arengu konkreetses tingimuses, see tähendab, et "...iga rahvuse jaoks on tarvis küsimus lahendada omaette. Kui kusagil on vaja käsitleda küsimust dialektiliselt, siis just siin, rahvusküsimuses."¹

¹

J.V. Stalin, Teosed, 2.kt., lk.308

Marksism-leninism õpetab, et rahvuste ja rahvuslike riikide tekkimine ning areng on ühiskonna majandusliku arengu tulemus, tema tootlike jõudude arenemise tulemus.

Feodalismi likvideerimise ja kapitalismi kindlustumise periood oli ühtlasi ka kaasaegsete rahvuste tekkimise perioodiks, mis tekkisid ühase keele, territooriumi, majandusliku elu ja psühhilise laadi baasil, Stalinlik määrang, et "rahvus ei ole mitte lihtsalt ajalooline kategooria, vaid kindla ajastu, tõusva kapitalismi ajastu ajalooline kategooria",¹ omas väga suurt tähtsust võitluses ebateaduslike proletariaadile ja rahvavabastusliikumisele vaenulike rahvuse tekkimise teooriatega. Stalinlik rahvuse definitsioon võimaldab purustada kodanlikud võltsingud rahvusküsimuse käsitlemisel, annab õige teoreetilise aluse rahvusküsimuse käsitlemiseks. Seevastu kodanlus tahab näidata rahvust kui igavest kategooriat, õigustada kapitalismi ja rahvuslik-koloniaalset rõhumist.

Bolševike partei juhid Lenin ja Stalin näitasid, et rahvusküsimus on imperialismi perioodil vahetult seotud koloniaalküsimusega. Imperialism ei või eksisteerida ilma rahvusliku rõhumiseta, ilma sõltuvate ja koloniaalmaade rahvaste ekspluateerimiseta, sellepärast õpetab marksism-leninism proletariaati "...ühendada oma revolutsioonilise võitluse mitte-täieõigusliku rahvuste ja asumaade töötavate hulkade vabadusliikumise ja imperialistide võimu vastu, proletariaadi diktaatori eest!"²

Bolševikud näitasid, et määrava tähtsusega on ühiskondlikus võitluses klassivastuolud, mitte rahvuslikud vahe-

1 J.V. Stalin, Teosed, 2 kd., lk. 297

2. J.V. Stalin, Teosed, 5 kd., lk. 54

kõrjad. Seeva stu kodanlikud ideoloogid ja teised prole-
tariaadi vaenlased on alati püüdnud näidata rahvuslike
huvisid kõrgemalseisvatena klassihuvidest, nad kõigiti püüd-
sid vähendada klassilist jaotust rahvuse piirides ja kinni
mätsida seda fakti, et " aktsiaühingutes istuvad koos, täie-
likult ühinedes üksteisega mitmesuguste rahvuste kapitalistid.
Vabrikus töötavad koos mitmesugusest rahvusest töötajad.
Igas tegelikult tõsisemas ja sügavamas poliitilises küsi-
muses grupeerumine toimub klasside, aga mitte rahvuste jär-
gi.¹

Oma arengu esimesel perioodil kodanlus oli progres-
siivne ühiskondlik jõud. Kui aga kodanlus sai täielikult
võimule ning leidis ennast silm silma vastu seatuna eks-
pluateeritavate rahvamassidega, siis ta minetas oma prog-
ressiivsuse ning hakkas kasutama loosungeid " rahvuslikest
huvidest" juba rahvamasside alamluses hoidmise eesmärgil.
Siit on kerkinud ka kapitalistliku isamaa kaitsmise nõue,
mille alusel proletariaadi klassihuvide reetjad püüavad
kindlustada kapitalistide-imperialistide klassihuve.

Kodanluse huvide kaitsjad on tõstnud kõrgele n.n.
" ühtse rahvusliku kultuuri" küsimuse. Selle ümber armas-
tasid keerutada ka eesti kodanlikud natsionalistid. Mark-
sism-leninism näitab sellise loosungi petlikkust ja kodan-
liku klassiiseloomu. Lenin õpetab, et igas klassiühiskonnas
on olemas kaks kultuuri, ekspluataatorite ja ekspluateeri-
tavate kultuur. Niivõrd aga, kui kodanlikus ühiskonnas on
valitsevaks klassiks kodanlus, sedavõrd on ka valitsevaks
kultuuriks kodanlik kultuur." Seepärast " rahvuslik kultuur"

1

В.И. Ленин, соч., т. 20, стр. 20

uldse on mõisnike, pappide, kodanluse kultuur." ¹ Selline kultuur püüab ühendada kodanlust ja proletariaati ühe rahvuse piirides ja igati kindlustada olemasolevaid ekspluataatorite ja tööliste suhteid. Määritledes proletariaadi partei suhtumist kultuuriküsimusse ja purustades kodanluse katsed tõestada ühise kultuuri olemasolu nii ekspluataatorite kui ka ekspluataatoritavate jaoks, kirjutab Lenin: " ... me seisame mitte rahvusliku kultuuri eest, vaid i n t e r n a t s i o n a l i s t l i k u kultuuri eest, millesse igast rahvuslikust kultuurist kuulub ainult osa, nimelt: ainult iga rahvusliku kultuuri demokraatlikud ja sotsialistlikud elemendid!" ²

Kodanlikud teoreetikud armastavad sageli kõnelda võrdõiguslikkusest rahvaste vahel. See võrdõiguslikkuse mõiste kehtib aga ainult valitseva klassi suhtes. Näiteks Ameerika Ühendriikides ei ole töötavatel hulkadel tegelikult kapitalistidega võrdseid õigusi, rääkimata neegritest kelle tapmist lintsimise teel isegi ei karistata. Poliitilises mõttes " võrdõiguslikkus on võrdsete poliitiliste õiguste nõudmine kõigile riigikodanikele, " õpetab Lenin. Arendades edasi seda V. I. Lenini poolt väljendatud mõtet, rakendades seda revolutsioonilise tegevuse konkreetsetes tingimustes, kirjutab sm. Stalin: " Ajalugu räägib, et ainus viis rahvusliku ebaühedõiglusluse kaotamiseks, ainuss viis rõhutud ja mitterõhutud rahvaste töötavate hulkade vahel võimaliku koostöö režiimi sisseadmiseks on kapitalismi likvideerimine ja nõukogude korra kehtima panek. " ³ Marksism - leninism õpetab, et igasugune taganemine erirahvaste vennaliku koostöö ja võrdõiguslikkuse kaotamiseks printsiibist

¹. В.И. Ленин, Соч., т. 20, стр. 8

² В.И. Ленин, Соч., т. 19, стр. 92

³ J.V. Stalin, Teosed, 5 kd., lk. 36

⁴. В.И. Ленин, Соч., т. 20, стр. 127

viib välja natsionalismile. Sellise taganesmise teostasid näiteks bundistid ja teised pseudusotsialistid, kes lähtusid sellest, et piisab soodustuste tegemisest ühele rahvusrühmale või õigemini selle ladvikule, huvi tundmata kõikide rahvusrühmade ja kõikide kihtide võrdõiguslikkuse vastu.

Üks peamistest küsimustest rahvusküsimuse lahendamisel, mida kodanlikud natsionalistid püüavad eriti segaseks muuta, on rahvaste enesemääramise õigus. Leninlik-stalinliku rahvaste enesemääramise õiguse all mõistame rõhutatud rahva õigust ise otsustada oma saatuse üle. "Enesemääramise õigus", kirjutas Lenin,¹ tähendab niisugust demokraatlikku korda milles poleks mitte ainult demokraatia üldse vaid milles spetsiaalselt ei saaks olla eraldumisküsimuse mittedemokraatlikku otsustamist.¹ Siinjuures aga kodanlus ja tema käsilased tööliklassi reeturite hulgast püüdsid igati moonutada "enesemääramise õiguse" loosungit. Nad püüdsid enesemääramise õigust segada enesemääramise kohustusega ja tõlgendada rahvaste sõprust ja koostööd kui rahvaste enesemääramise õiguse rikkumist. Seltsimees Stalin näitab, et rahvas peab omamääraõiguse eraldumiseks, kuid ^{kui} keegi teda ei rõhu, vaid vastupidi - varem rõhutatud rahvale osutatakse abi majanduslikus või kultuurilises ülesehitustöös, ta võib ka mitte kasutada seda õigust ja partei jätab endale vabaduse agiteerida eraldumise poolt või vastu, olenevalt proletariaadi ja proletaarse revolutsiooni huvidest. Seltsimees Stalin kirjutas 1920.a.: "Me oleme India, Araabia, Egiptuse, Marokko ja teiste Entente asumaade lahkulöömise poolt", sest sel juhul tähendab lahkulöömine nende rõhutatud

¹ В.И. Ленин, Соч., т. 19, стр. 491

maade vabanemist imperialismist, imperialismi positsioonide nõrgenemist, revolutsiooni positsioonide tugevnemist. Me oleme ääremaade Venemaast lahkulöömise vastu, sest sel juhul tähendab lahkulöömine imperialistlikku orjust ääremaadele, Venemaa revolutsioonilise jõu nõrgenemist ja imperialismi positsioonide tugevnemist.¹

Niimoodi partei poliitika põhiloosung, rahvaste enesemääramise õigus, ei ole bolševike poolt käsitletud dogmana. Selle rakendamisel on alati juhitud praktilisest tegevusest proletariaadi huvides. "Just sellepärast, et me teostasime rahvaste enesemääramise ... läks meil korda välja juurida mitmesugustest NSV Liidu rahvustest töörahvahulkade vastastikkust umbusaldust ja ühendada rahvused üheks liitriigiks vabatahtlikkuse põhimõttel."²

Suur Sotsialistlik Oktoobrirevolutsioon esimesena inimühiskonna ajaloos kukutas ekspluataatorite võimu ja viis võimule rõhutute klassi - proletariaadi. Hävitades eromandi tootmisvahendeile purustas proletaarne revolutsioon sotsiaalse ja rahvusliku rõhumise majandusliku aluse. Keh-testades proletariaadi diktatuuri ja andes sellele nõukogude vormi, sotsialistlik revolutsioon mitte ükski ei purustanud rahvusliku orjuse, vaid materiaalselt ja poliitiliselt kindlustas uute vastastikkuse abistamise ja omakasupüüdmatu sõpruse arenemise suhted nii suurte kui ka väikeste rahvaste vahel, avades sellega uue ajastu maailma ajaloos- rahvaste vabaduse ja võrdsuse ajastu, rahvaste internatsionaalse koostöö ja sotsialismi ehitamise ajastu.

1

J. V. Stalin, Teosed, 4. kd., lk. 364

2

J. V. Stalin, Teosed, 10. kd., lk. 122,-123.

Tööliste talupoegade valitsus näitas kogu maailmale, et ta on järjekindlaks kaitsjaks kõigi rõhutatud rahvaste huvidele. Üks Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni rahvusvahelistest mõjudest seisnebki selles, et ta innustas ja kiirendas koloniaalmaade rahvavabastuslikku liikumist. " Oktoobrirevolutsiooniga algas asumaades ja sõltuvates riikides vabastavate revolutsioonide ajastu, " ¹ kirjutas seltsimees Stalin. Tegelik ajaloo käik tõestas ja tõestab hiilgavalt seltsimees Stalini sõnu, et " Nõukogude Venemaa on tunglaks, mis valgustab kogu maailma rahvastele rõhujate ² ikkest vabanemise teed."

B. KODANLIK NATSIONALISM, TEMA
TEKKIMINE JA OLEMUS

Kodanlik natsionalism igas oma esinemise vormis sisaldab hädaohtu sotsialistlike rahvaste arenemisele, proletariaadi diktatuurile. Kui bolševike partei ei oleks pidanud järjekindlat võitlust kodanliku natsionalismi väljajuurimiseks, siis ei oleks teostunud nõukogude rahvaste vennalik liit, rahvaste vahel oleks säilinud vaen, oleks puudunud tõeline koostöö. Kodanliku natsionalismi purustamine- see on üks suurimaid sotsialismi saavutusi NSV Liidus.

Kodanlikul natsionalismil on oma ajalugu. Tema tekkimine ja arenemine on seotud kapitalismi epohhiga. Sotsialistlikus ühiskonnas kodanlik natsionalism võib püsida ajutiselt kodanliku igandina. Kodanliku natsionalismi teke

¹

J. V. Stalin, Teosed, 10. kd., lk. 165

²

J. V. Stalin, Teosed, 4. kd., lk. 386

on seotud võitlusega eri rahvustest kapitalistide gruppide vahel turu pärast. " Peaküsimuseks noorele kodanlusele on turg. Tema eesmärgiks on turustada oma kaupu ja võitjana väljuda võistlusest teise rahvuse kodanlusega. Sellest tuleb tema soov- kindlustada endale" oma" , "Kodune" turg.¹ Turg on esimene kool , kus kodanlus õpib rahvuslust."

Konkurents üksikute kodanlike maade vahel läheb rahvusliku killustumuseni, millesse tõmmatakse ka antud maade töötavad klassid. Kuivõrd kodanlusel õnnestub kaasa tõmmata oma võitlusse ka proletariaati, rahvuslik võitlus väliselt võtab " üldrahvaliku " ilme, oma olemuselt aga, nagu näitab seltsimees Stalin, ta jääb kodanlikuks, tuues kasu ainult kodanlusele.

Üleminekul imperialismi kapitalismi arenemine muudab rahvusliku liikumise iseloomu ja samuti rahvusküsimuse olemuse. Rahvusküsimusest saab rahvus- ja koloniaalküsimus. 1915.a. Lenin kirjutas: " 1876-st kuni 1914. aastani kuus suurriiki riisusid kokku 25 miljonit km² , see on pindala, mis on 2 1/2 korda suurem kogu Euroopast. 6 suurriiki orjastavad rohkem kui pool miljardit (523 miljonit) elanikkonda kolooniates."²

Et täita oma ülesannet imperialismi " päästmisel" kodanlik-natsionalistlik ideoloogia püüab igati moonutada ühiskonna arenemise seaduspärasusi. Kodanlik natsionalism tõlgendab rahvuse mõistet kui bioloogiliste faktorite ühendust, mis on muutumatu " rahva vaimu" tulemuseks. Siit tuleneb ka ebateaduslik rassiteooria ja rahvaste jagamine alamateks ja kõrgemateks rassideks.

1

J.V. Stalin, Teosed, 2.kd., lk. 299,300

2

В.И. Ленин, Соч., т. 21., стр. 275

Marksism-leninism paljastas kodanliku natsionalismi olemuse ning näitas teaduslikult kodanliku natsionalismi ja proletaarse internatsionalismi põhilist vastuolu." Kodanlik natsionalism ja proletaarne internatsionalism- need on kaks leppitamatult vaenulikku loosungit, mis vastavad kogu kapitalistliku maailma kahele suurele klassileerile ja väljendavad kaht poliitikat (veelgi enam: kaht maailmavaadet) rahvusküsimuses.¹

Käesoleval ajal võitlus nende kahe leeri vahel on tõusnud äärmise teravuseni. Rõhujate leerist juhivad imperialistlikud reaktsioonilised ringkonnad eesotsas Ameerika Ühendriikide ja Inglismaa valitsevate klassidega, kes tahavad allutada endale kogu maailma. Teise leeri moodustavad rahvaste võrdõiguslikkust ja vabadust taotlevad riigid eesotsas NSV Liiduga. Milline on siis tegelikkus nii ühel kui teisel pool, proletaarse internatsionalismi ja kodanliku natsionalismi leeris? NSV Liidu konstitutsioonis märgitakse: " Seadus karistab igasugust otsest või kaudset kodanike õiguste kitsendamist, või vastupidi, otsuste või kaudsete eesõiguste kehtimapanekut sõltuvalt kodanike rassilisest või rahvuslikust kuuluvusest, samuti ka igasuguse rassilise või rahvusliku eranditegemise, vihkamise või põlguse jutlustamist!"² Samal ajal kui paljurahvuslises Nõukogude riigis kõik rahvad ja rahvused töötavad rahulikus koostöös ja abistavad üksteist kommunismi ehitamisel, kapitalistlikes maade koloniaalrahvaste rõhumine on muutunud ikka tugevaks ja tugevamaks.

¹ В.И. Ленин, соч., т. 20, стр. 10

² Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liidu Konstitutsioon, lk. 27

1922.aastal seltsimees Stalin märkis, et " kümneid aastaid püüab kapitalistlik demokraatia lahendada rahvuslike vastuolusid rahvaste vaba arenemise huvide eksploatatsiooni süsteemiga kokkusobitamise korras. Kuid see ei ole seni õnnestunud ega õnnestugi. Vastupidi, rahvuslike vastuolude ~~tera~~ läheb veel rohkem sassi, ähvardades kapitalismi surmaga!¹ On asjatu kodanluse igasugune katse lahendada rahvusküsimust, kuna kapitalistlik süsteem ei saa püsida ilma eraomandita, eraomand aga eeldab eksploatatsiooni ja järelkult ka rahvuslikku rõhumist.

Kodanlikud natsionalistid püüavad külvata viha-vaenu rahvaste vahele ka sotsialistliku ühiskonna korra tingimustes. Kohalik natsionalism, suur-vene šovinism, natsionalistlik kallak parteis ongi välja kasvanud sellistest katsetest. Selliselt pinnalt on pärit ka Eesti kodanlike natsionalistide poliitika. Kasutades ära kodanlike igandeid Eestis kui noores sotsialistlikus liiduvabariigis, püüdsid nad igati võidelda nende likvideerimise vastu, püüdsid neid igati süvendada.

Milleni tegelikult võib välja viia kodanlik natsionalism tänapäeval, mida põhiliselt taotlesid ka Eesti kodanlikud natsionalistid, sellest kõneleb küllalt selget keelt sündmuste käik Jugoslaavias. Jugoslaavia rahvas, kasutades kangelasliku Nõukogude Armeed abi, heitis endalt hitlerlaste ja s isemise reaktsiooni rahvusliku ja sotsiaalse rõhumise ikke. Jugoslaavia muutus kodanlikust monarh~~il~~ilisest riigist demokraatlikuks, sõltumatuks vabariigiks. See oleks pidanud kindlustama Jugoslaavia asumise sotsialismi teele, nagu see

1

J. V. Stalin, Teosed, 5.kd., lk.149

praegu on teostunud Bulgaarias, Rumeenias, Tšehhoslovakkias, Ungaris, Poolas, Albaanias. Ometi aga tööliste ja talupoegade lootused Jugoslaavias ei täitunud. Tito natsionalistlik klikk, kindlustades juhtiva positsiooni kommunistlikus parteis ja riigiaparaadis, reetis rahva, müües rahva huvid ameerika-inglise imperialistidele. "Natsionalism Jugoslaavia Kommunistlikus Parteis annab löögi mitte ainult ühisele imperialismi vastasele rindele, vaid kõigepealt Jugoslaavia enda huvidele, Jugoslaavia Kommunistliku Partei huvidele niis välis- kui ka sisepoliitikas. Tito rühma natsionalism viib suhete katkestamisele maailma töötajate revolutsioonilise liikumise ühtse rindega, selleni, et Jugoslaavia kaotab oma kõige ustavamad liitlased, Jugoslaavia enda isoleerimiseni."¹

Marxism-leninism ei või leppida natsionalismiga või natsionalistliku kallakuga kommunistlikus parteis. Ta peab purustama natsionalismi, ükskõik millises vormides see ka ei avalduks. On ainult kaks teed - kas sotsialism või kodanlik reaktsioon. Igasugune kaldumine proletaarse internatsionalismi teelt tähendab teene osutamist kodanlikule reaktsioonile, iga kodanliku natsionalismi avaldumise vormi tuleb vaadelda kui kodanliku reaktsiooni ja imperialismi huvide teenimist.

Tito, Rankovitš, Kardel ja teised praeguse Jugoslaavia juhtivad tegelased nagu omal ajal trotskistid, sinovjevlased ja buhharinlased on muutunud kontrevolutsiooni teenõriteks. Tito klikil õnnestus muuta partei politsei aparaadiks. Jugoslaavia kommunistlikusse parteisse avati

1

Куда ведет национализм группы Тито в Югославии, "Правда", 1948, нр. 252

uksed kulaklikele elementidele, partei ridadesse võeti vastu hulgaliselt fašistlike ja teiste kontrevolutsiooniliste organisatsioonide liikmeid, samal ajal aga parteisse vastuvõtt suurte tööstusettevõtete tööliste hulgast oli piiratud. Töölisklassi seast tulnud isikuid ei edutatud juhtivatele kohtadele. Selline tendents avaldus ka eesti kodanlike natsionalistide tegevuses, kes oma poliitikat püüdsid teostada sellega, et juhtivatele positsioonidele paigutati endisi esseride ja sotside parteide juhtivaid tegelasi.

Peale seda, kui partei sees Tito klikk lõi endale kodanliku seljatoe, ta astus välja tapmiste ja arreteerimistega tõeliste kommunistide vastu ja asus purustama Jugoslaavia kommunistliku partei internatsionalistlikku tuumikut. Niimoodi, muutes kommunistliku partei sotsiaalse koosseisu, lahstades ta read, vahetades kriitika ja enesekriitika meetodi käsutamise meetodiga, parteiorganite valitavuse oma inimeste otsese määramisega ja likvideerides demokraatliku tsentralismi, Tito-Rankovitsi klikk muutis partei aparaadi fašistliku terrori aparaadiks, mille abil see hoiab oma käes võimu. Tito natsionalism on oma sisepoliitikas täiesti omaks võtnud kodanliku arusaamise rahvuspoliitikast. "Tito rühma natsionalism sisepoliitika alal viib ekspluataatorite ja ekspluateeritavate vahel rahuloomise poliitikani, ekspluateerijate ja ekspluateeritavate "ühinemise" poliitikani ühtseks "rahvusrindeks", klassivõitlusest loobumise poliitikani, selleni, et valelikult jutlustatakse võimalusest ülesehitada sotsialism ilma klassivõitlusega, võimalusest, et ekspluateerijad kasvavad rahulikult sisse sotsialismi, - selleni, et demobiliseeritakse jugoslaavia töötajate võitlusvaimu."

1 Куда ведет национализм группы Тито в Югославии, "Правда", 1948, пр. 252

See on täielik buhhaariluse ja trotskismi ülessojendamine Jugoslaavias. Titolased otsustasid "üles ehitada sotsialismi" kodanluse abiga, asudes sellega ka täielikult kodanliku imperialismi ja terroori kindlustamise teele. 1948.a. juunis Informbüroo teadaandes märgitakse, et Tito kliki kodanlik natsionalism "... võib viia ainult Jugoslaavia ümbersündimisele harilikuks kodanlikuks vabariigiks, Jugoslaavia sõltumatuse kaotamiseni ja Jugoslaavia muutumisele imperialistlike maade kolooniaks." ¹ Tegelikkus on juba kinnitanud seda faktiliselt. Ameerika-inglise imperialistid teostavad juba oma kontrolli kogu Jugoslaavia majandusliku ja poliitilise elu üle, nad tahavad Jugoslaavia jätta mahajäänud agraarmaaks, et säält saada põllumajanduslikke tooraineid ja toiduaineid. Tänu jugoslaavia trotskistidele on Jugoslaavia juba kaotanud oma sõltumatuse ja muutunud Ameerika-inglise kolooniaks. Jugoslaavia trotskistid on asunud kindlalt imperialismi teenistusse. Juhituna Washingtonist ja Londonist, teevad nad kõik et laostada rahvademokraatiamaade riiklikku korraldust ja külvata vaenu nende vahele.

Marksism-leninism õpetab, et oportunism ja natsionalism käivad alati koos, eraldumata teine teisest. Oportunism, revideerides revolutsioonilise õpetuse aluseid, on alati läbi põimunud natsionalismiga. Seda on näidanud revolutsioonilise võitluse kogemused Taga-Kaukaasias ja Ukrainas ja mujal. Oportunismi ja natsionalismi kokkukasvamise tunnused ilmnesid ka eesti kodanlike natsionalistide tegevuses ja selle joone juhtivateks jõududeks osutusid endised oportunistid-es-

¹ Резолюция Информационного бюро о положении в Коммунистической партии Югославии,
"За прочный мир, за народную демократию!", 1948, нр.13

seride partei tegelased. V.I. Lenin ütles: " Oportanismi pea-
ideeks on kodanluse ja tema antipoodi liit või lähenemine
(mõnikord kokkulepe, blokk jne.). Sotsiaalnatsionalismi pea-
idee on täpselt samasugune. Ei ole mingit kahtlust oportu-
nismi ja sotsiaalsõvinismi ideelis-poliitilises suguluses,
sidemes, isegi samasuses... sotsiaalnatsionalism võrsus oportu-
nismist ja just see viimane andis talle jõu.¹ Sellest
tulenevalt oportunistid ja natsionalistid on ühed ja samad
proletariaadi klassihuvide vaenlased. Endiste ja praeguste
natsionalistide vahel on ainult väike formaalne lahknevus,
mis seisneb tingimuste erinevusest tuleneva tegevusmeeto-
dite erinevuses. Üha lähenev kapitalismi krahh sunnib
imperialiste välja töötama ikka uusi võtteid ja ära kasu-
tama ka kõige väiksemaid proletaarsest internatsionalis-
mist kõrvalekaldumise juhuseid selleks, et kindlustada oma
olemasolu. Imperialistlik leer tunneb vankumas oma olemas-
olu aluseid. Juba 20 aastat tagasi seltsimees Stalin mär-
kis, et kapitalism "... ei saa endale iial tagasi seda "rahu"
ja seda " kindlust" , seda "tasakaalu" ja seda "stabiilsust",
millega ta varem uhkeldas, sest ülemaailmne kapitalismi
kriis on jõudnud säärasele arenemisastmele, kus revolutsi-
ooni tuled peavad paratamatult kord imperialismi keskustes,
kord perifeeriais lõkkele lööma , nurja ajades kapitalist-
likud paikamiskatsed ja lähendades päev päevalt kapitalismi
langemist."²

Selles olukorras kapitalism püüab rakendada
kõiki jõude selleks, et seestpoolt õõnestada sotsialist-
likku leeri. Kõik bolševike partei välised ja sisemised vaen-

¹ В.И. Ленин, Соч., т. 21, стр. 133-134

²

J. V. Stalin, Leninismi küsimusi, lk., 157

lased, alates kodanlikest parteidest ja rahvusvahelisest oportunistist ning lõpetades kodanlikest natsionalistidega ja rahvuskallaklastega on püüdnud nõrgendada nõukogude rahvaste sõprust, maha kiskuda proletaarse internatsionalismi põhimõtet. Nõukogude maa töötav rahvas bolševike partei juhtimisel on andnud sellistele katsetele võimsa vastulöögi. Nende kogemuste alusel toimub võitlus kodanliku natsionalismi vastu ka rahvademokraatiamaades.

KODANLIK NATSIONALISM
EESTI NSV - s JA VÕITLUS
SELLEGA.

A. EESTI KODANLIKUD NATSIONALISTID JA NENDE IDEOLOOGIA
RAHVAVAENULIK OLEMUS.

Kodanlikele natsionalismile üldiselt omased võitlusvormid ja võtted on iseloomulikud ka eesti kodanlikele natsionalistidele. Igal sammul on nad püüdnud end kujutada rahvuslike huvide järjekindlate kaitsjatena. Oma võimutsemise perioodil nad rakendasid selle taotluse teenistusse kooli, kiriku, kirjanduse, kunsti ja ajakirjanduse. Nad jälitasid teisitimõtlejaid hästiarendatud politsei aparaaži abil ning kõrvaldasid nad kodanlike koduleks tööriista - "demokraatliku" kohtu abil. Oma tegevuse kroonika lugesid eesti kodanlikud natsionalistid kodanliku riigi loomist. Nad püüdsid näidata, nagu oleks kodanliku Eesti "iseseisvus" kodanlike natsionalistide pikaajalise võitluse vilj. Selle järjekindel paljastamine ja õige näitamine on üks tähtsamaid võitlusverme kodanliku natsionalismiga.

Eesti kodanlus juba ammu enne oma diktatuurivõimu kehtestamist välismaiste imperialistide abil, oli asunud rahvavaenulikele seisukohale. Kui 1905.aastal eesti töölisklass ja talupojad koos suure vene rahva rõhutatud tsirkujad massidega tahtsid kukutada tsaarivalitsust, oli eesti kodanlus tsaarivalitsuse ustavaks abiliseks. Kodanlus leidis, et karistus-salkade tegevus ülestõusnud revolutsiooniliste tööliste vastu ja talupoegade tapmine on "üldrahvuslike huvide" kaitsemine. Nii tõi eesti kodanlus"... oma klassihuvidele ohvriks eesti rahva tõelise vabaduse ja demokraatismi üldse, peites end

"üldrahvuslike" petteloosungite taha." 1)

Eesti rahva ajaloo tõeline uurimine on näidanud, et eesti kodanikel natsionalistidel ei olnud "iseseisva" vabariigi loomise kavatsusi. Nad kinnitasid pidevalt, et Eesti maa ja rahvas on Vene riigi lahutamatuks osaks ning nende" ... nõudmised piirdusid autonoomiaga, tegelikult oli selle sisuks kultuurautonoomia." 2)

Enesemääramise õiguse loosungi Venemaa rõhutatud rahvastele tõstsid tegelikult üles bolševikud. Alles siis kui kodanlikud natsionalistid nägid, et revolutsioon Venemaal süveneb ja et võim jääb proletariaadi kätte püsima, kerkis üles küsimus "iseseisva" riigi loomisest. Seega oli "iseseisvuse" küsimus teravaks klassivõitluse küsimuseks ja niinimetatud kodanlik vabariik oli ainult kodanluse klassivõitluse relvaks. See määras kindlaks ka eesti kodanluse diktatuurivõimu tegeliku olemuse rahvusvahelise interventsiooni ja kontrevolutsiooni tööriistana. Tekkinud olukorda iseloomustas väga tabavalt eesti töörahva juht Viktor Kingisepp "Iseseisvuse mõte tekkis Eesti töörahva ja Eesti kodanluse klassivõitluse tules. Ja juba sellepärast ei võinud "Eesti iseseisev vabariik" muud olla kui kodanlise vasturevolutsiooni lõpukiri ja võitluse hüüe" 3)

Kodanluse ustavate agentidena asusid eesti sotsid töörahva parimate poegade mõrvamise organiseerimisele. Kui neil " ... oli valik töörahva diktatuuri ja kodanluse diktatuuri vahel ja nad tegid oma valiku, tegid ilma kõhklemata" 4) Koos kodan-

1) "Kultuuripärandi ümberhindamisest" "Eesti Bolševik", 1947, nr. 12

2) G. Naan, "Eesti kodanliku iseseisvuse sünnist" "Eesti Bolševik", 1946, nr. 13, lk. 944 ^{lk. 9}

3) V. Kingisepp, "Kellele iseseisvus, kellele ike," 1919, lk. 15-56

4) V. Kingisepp, "Kellele iseseisvus, kellele ike" lk. 104

lusega hakkasid nad teostama kodanlikku diktatuuri. Kohtu veretöö ühe näitena võib märkida 25 ametiühingu delegaadi tapmist 1919.a. Irboeka juures, kus sotsialist Hellat oli otseks mõrva organiseerijaks. Sotsid olid initsiaatoriteks ka edaspidisel töörahva juhtide reetmisel ja tapmisel. Sotsialistlik partei oli kodanluse agentuuriks töörahva hulgas, teenides kohalike kulakute ja kapitalistide ning välismaiste imperialistide huve. Sotside liidrid Ast ja Rei kutsuti korduvalt Ameerika ja Inglise esindajate juurde instruksioonide saamiseks, et seda oma poliitikat vastavalt välisimperialistide huvidele ¹⁾

Tõeliseks eesti rahva huvide eest võitlejaks osutus Eesti-maa Kommunistlik Partei, kelle juhtimisel eesti tööliklass võitles kodanliku klikivõimu kukutamise eest, Eesti vabastamiseks väliskapitalismi ikkest ning vaba ja iseseisva töörahva riigi loomise eest.

Peale II kongressi 1921.a. oktoobris asus partei ühendama kõiki revolutsioonilistel positsioonidel seisvaid töölisorganisatsioone. Hakati looma töörahva ühist väerinnet, mis kommunistliku partei juhtimisel osutus tõsiseks jõuks võitluses kodanliku väärloosungite paljastamisel rahva hulgas. Kommunistide poolt paljastati Eesti Iseseisva Sotsialistliku Töölispartei juhtide kahepaiksus, mille tagajärjel töölisparteis suurenes revolutsioonilistel positsioonidel seisvate liikmete arv. Eesti Iseseisva Sotsialistliku Töölispartei III kongressil heideti töörahva reeturid Kruus, Piiskar, Treiberg jt. parteist välja. Eesti-maa Kommunistlik partei oskas selles kangelaslikus võitluses siduda põrandaaluse töö legaalse tööga ja saavutas

1) vt. J.Saat, "Viktor Kingisepp - kirglik võitleja eesti kodanliku natsionalismi vastu", "Rahva Hääli", 1954, nr. 273.

selgitustöö tegemisel ranvahulkades ning tööliste klassiteadvuse kasvatamisel märkimisväärseid tulemusi.

Kodanlikud natsionalistid olid välismaise imperialismi ustavateks teenriteks, mitte üksi kodanliku "iseseisvuse" algpäevil, vaid ka kogu hilisema tegevuse kestel. Olles imperialistlike riikide poolt võimale upitatud, oli eesti kodanlike natsionalistide valitsus imperialistidele tugipunktiks Nõukogude Liidu läänepiiril, mida võidi ära kasutada agressiooni teostamisel. Kodanlikud natsionalistid olid valmis andma eesti rahvast suurtükilihaks imperialistide sõjaliste avantüüride jaoks. Aktiivselt teostasid nad Nõukogude Liidule vaenulikke valekampaaniaid. Välismaiste imperialistide nõudel suhtusid eesti kodanlikud natsionalistid eitavalt ka rahu ja julgeolekut kindlustava idapakti sõlmimisse. See näitas selgesti, et eesti "rahvuslastele" "... Eesti kodanliku iseseisvuse kaitsmine oli vähem armas kui Eestimaa vallutamine saksa imperialistide poolt." ¹⁾

Veelgi selgemalt avaldus eesti kodanlike natsionalistide reaktsiooniline välispoliitika kodanliku Eesti muutmisel imperialistlike riikide kahuriliha baasiks.

Kuigi kodanlik valitsus oli sunnitud 1939. aastal rahvassurve all kirjutama NSV Liidu ja Eesti vahelisele vastastikuse abistamise paktile, ei mõelnudki selle ausale täitmisele. Toimusid Balti riikide kindralstaapide nõupidamised ja 1940. aasta juunis esinesid Pätsi - Uluotsa fašistliku kliki valitsuse liikmed kihutuskõnedega, et avalikku arvamust mobiliseerida Nõukogude Liidu vastu.

1)

P. Vihalem, "Eesti kodanluse üleminek anglo - ameerika imperialistide õhutusel hitlerliku agressiivse välispoliitika teenistusse", "Rahva Hääli", 1951, nr. 204

Kodanlikele natsionalistidele oli vaja ka kindlat ideoloogiat, sest võrsilt laenatud filosoofia ei andnud ranva silmis "rahvuslikku" mõõtu välja. Kuna aga eesti kodanluseel puudus kaasaegne "filosoof", siis tõsteti kilbile kodanliku perioodi eelse tegelase V. Reimani reaktsioonilise vaimse loomingu pagas. Eesti kodanlusele, kes lömitas Lääne Euroopa ees ega tahtnud tunnista vene kultuuri ja teaduse prioriteeti, oli teretulnud V. Reimani "rootsi aja" idealiseerimine, tema "rahvustervikuse" propaganda. Tema "700 aastat kultuuritööd" on kirjutatud sakslaste röövvaallutuste õigustamiseks. Fašistliku okupatsioonipäevil teenivad Reimani tööd hitlerlaste huvisid. Need seatakse kilbile fašistide käsialase H. Sepa poolt, et õigustada fašismi röövellikku kallialetangi nõukogude rahvastele ja põhjendada seda Reimani poolt ülistatud kultuuri-toomise põhimõttega. ¹⁾

Villem Reiman oli lahutamatu seotud ~~EÜS~~ kodanliku natsionalismi põhilise taimelava EÜS-iga (Eesti Üliõpilaste Selts). Kui EÜS 1930. aastal tähistas oma 60. aastast juubelit, kirjutas "Üliõpilaslent", et sel punal erilise mälestus kuulub V. Reimanile, kelle vaim on "helgitanud" seltsi elu mitte ainult tema ülikoolis olles, vaid ka peale seda. Samas numbris rõhutab "Üliõpilaslent", et eestlus on Eesti Üliõpilaste seltsilt pärinud oma vaimu, kriipsutades sellega alla Eesti Üliõpilaste Seltsi tähtsust kodanlik + natsionalistliku ladviku kasvatamisel.

Kantsiks, kust kodanlikud natsionalistid erilise ägedusega propageerisid oma rahvustervikluse ideid, oli kirjanduslik

1)

Vt. "Võitluses kodanlik natsionalistliku ideoloogiaga", "Edasi", 1950, nr. 101 lk. 2.

rühmitus "Noor Eesti". Kajastades kodanluse klassinuve arenes "Noor Eesti" Stolöpini reaktsiooni päevil kodanluse ideoloogiliseks löögirühmaks. Selle rühmituse "rahvuslik" loomus " ... avaldas eriti tema võitluses eesti rahvuskultuuri progressiivse osa vastu, demokraatliku ja natsionalistliku kultuuri elementide vastu meie rahvahuikades." 1)

Selletõttu on ka arusaadav, et kodanlikud natsionalistid suhtusid vaenulikult meie rahvusliku kultuuri arengusse ja püüdsid rahva eest varjata kultuurilise arengu progressiivseid momente ning moonutasid silmapaistvate kirjanike ja kunstnike töid eneste huvides. Nii näiteks vaikisid nad surnuks Köleri avara ja vaba mõtteviisi ning tema pöördumise vene rahva poole. Kodanluse poliitikaga ei sobinud Köleri sõnad: "Oleks vanal ajal eestlased paremal viisil vene ühendust hoidnud, ei oleks nad mitte 700 aastat põrgu nuhtlust kannatanud." 2)

Köleri moonutamine ei ole ainukeseks näiteks kodanlike natsionalistide tegeväsest kultuuritöö rindel. Nende ohvriks langes rahvuslik eepos "Kalevipoeg", eesti kirjanike - realistide looming jne.

Kõige ulatuslikumad olid võltsimised ajalooteaduse alal. Ajalugu kodanlike natsionalistide käsituses ei kajastanud vähemalgi määral klassi-võitlust, vaid kujutas endast "rahvusterviku" ajalugu ja kodanlike natsionalistide "ennastsalgavat" võitlust rahva terviklike huvide, rahva vabaduse ja sõltumatuse eest. Sellel "ajalool" ei olnud tõelise ajaloo-

1)

M. Laesson "Hõningaid eesti kirjandusteaduse ja kirjanduskriitika küsimusi", "Eesti Bolševik", 1949, nr. 12, lk. 33

2)

B. Ernst, "Johann Köler" "R. Hääl" nr. 57, 1951.

käiguga muidugi midagi ühist. Kodanlike ajalooramatute lehekülgedest jäeti täielikult välja rahvas, tema osa ajaloo käigu kujunemisel. Kodanlikule ajaloo teadusele tüüpilisteks töödeks on H.Kruusi "Eesti Ajalugu" ja Juhan Libe, August Oina, Hendrik Sepa ja Juhan Vasara toimetatud "Eesti rahva ajalugu". 1600 leheküljelises "Eesti rahva ajaloo" ei leia autorid vajaliku olevat vähemalt kokku - võtlikultki käsitleda maastööraha tekkimist ja arenemist kas või paarilgi erileheküljel. Teame aga, et "...kui ajaloo teadus tahab olla tõeline teadus, siis ... ta peab eelkõige käsitlema materiaalse hõlme tootjate ajalugu, rahvaste ajalugu." 1)

Kuidas võiski kodanlik ajaloo teadus valgustada rahvamasside ajalugu, kui Ameerika pankurite võlglasena tuli eesti rahval kanda ränka koormat. 1939.aastal võlgnes Eesti Ameerika Ühendriikidele 78,5 miljonit eesti krooni, mis moodustas ligi 65 % kogu riigivõlast. Hinge kohta tuli 109 krooni võlga - summa, mis ületas kahekordselt töölise keskmise kuupalga.

Kodanlikele ajaloo teadlastele anti juba nende ettevalmistamise ajal kindel ideoloogiline suund. Kuna nõukogudevastane propaganda oli üks peamisi alasid millega kodanlikud nationalistid teenisid oma välisperemeeste huviseid, siis on iseloomustas ka küsimuste otsimine vene - ja nõukogudevastase võitluse valdkonnast. Niiviisi rida kodanliku Eesti aegseid magistri - ja doktoritöid käsitlesid juba 1920-ndail aastail Vene vastase võitluse üksikuid etappe (H. Kruus, R.Kleis, H.Sepp jt.), püüdes sellega tekitada vaenu vene ja eesti

1)

J.V. Stalin, "Leninismi küsimusi" lk. 487.

ranva vahel.

"Töölise vastu on ühendatud kapitalistid igast rahvusest ja religioonist, töölisi aga püütakse eraldada ja nõrgendada rahvusliku vaenuga," 1)

Eesti kodanluse võim tõi tööpuudust ja vaesust tohutuile tööliiskadele, laostumist ja kõige julmemat kurnamist taluranna enamikule. Kodanliku ajalooteaduse ülesanne oli aga tõestada vastupidist. "Iga dollari küljes on vere jäljed", 2) kirjutas Lenin oma kirjas ameerika tööliste. Selliseid verised dollarid veeresid välismaiste imperialistide ja eesti kodanlike natsionalistide taskutesse eesti töötava ranna eksploateerimise arvel.

Kui kodanluse peamiseks "ajaloolaseks" oktoobriselisel perioodil oli pastor Villem Reiman, siis nüüd kujuneb selleks sotsialist - revolutsionäär Hans Kruus. Selles ilmneb teatav ajalooline seaduspärasus. Rahvapetmise katsete kodanluse poolt muutuvad rafineeritumaks ja varjatumaks. H.Kruus osutuski õelamaks ja salakavalamaks vaenlaseks, kellel õnnestus oma tööd teha ka nõukogude korra aastail.

Hans Kruus oli eesti kodanluse ustavaks hääletoruks ^{ka} siis, kui see asus äsese valge terrori teele eesti töörahva vastu. 3)

Ta püüdis anda vana sisa uues vormis, katsudes üles kodanlust töötajale rahvale selgeks tegema, nagu oleks ta saatus ühine paratamatule hukkamisele vastu mineva kodanlusega. Kui ajalooasunduste käik läheb oma paratamatust rada ja tööliste

1) В.И.-Ленин; - Соч.; - т. 49; - стр. 275

2) В.И. Ленин, Соч., т. 28, стр. 46

3)

vt. K. Laigna, "Eesti ajaloo küsimuste sügavideelise valgustamise eest" "Rahva Hääl" nr. 215, 1951.

revolutsioon seisab ukse ees, muudab H.Kruus veel korra oma töömetodeid. Ta ei räägi nüüd enam kodanluse ja proletariaadi ühisest saatusest, ent püüab ikkagi kinni mätsida klassivastuolude olemasolu Eestis.

"Tundes hirmu proletariaadi diktatuuri ees kutsus H.Kruus oma artiklites veel 1940.a. enne juunirevolutsiooni eesti kodanlust üles klassivastuolusid paremini ja tagajärjekamalt varjama ja siluma, peenema kavaldamisega ... "katastroofi" ära hoidma." 1)

Sisuliselt aga kodanliku natsionalismi ideeline ja sotsiaalpoliitiline pagas jäi samaks, olenemata sellest, kas selle kanavaks jõuks olid mõnedki noor - eestlased, või EÜS kasvandikud, oli Villem Reiman või H.Kruus.

Klassiramu seespool rahvust "rahvustervikluse huvides", umbusk ja viha võõraste rahvuste vastu, rahvusvähemuste mahasurumine, ühine rinne imperialismiga - need kõigile kodanlikele rahvustele ühised jooned iseloomustasid ka kodanlikku eesti rahvust, kelle juhtivaks jõuks oli kodanlus ja tema natsionalistlikud parteid.

1) V.Maamägi, A.Vassar, "Kümme eestat ajalooteadust Nõukogude Eestis", "Nõukogude Teaduse arengust Eesti NSV-s 1940-1950, lk. 15

B. KODANLIKE NATSIONALISTI-
DE TEGUTSEMISVORMIDE ÜM-
BERKUJUNEMINE PEALE NÕU-
KOGUDE VÕIMU TAASKEHTE-
TAMIST EESTIS.

1940.aasta juunis ja juulis toimusid Eestis revolutsiooni-
lised sündmused. Eesti tööliklass kukutas kodanluse võimu ja
hakkas ise korraldama oma elu. "Revolutsioon on vajalik", kir-
jutab Marx, "mitte ainult sellepärast, et miski muul viisil on
võimatu valitsevat klassi kukutada, vaid ka selleks, et kuku-
tav klass võib ainult revolutsioonis pääseda kogu vanast jäl-
kusest ja kujuneda võimeliseks looma uut ühiskonda." 1)

Eesti töötav rahvas kõrvaldaski vana kodanliku riigiapa-
raadi ja asendas sotsialistlikuga. Kasutades suure vene rahva
revolutsioonilisi kogemusi, leiab eesti töötav rahvas "...nõu-
kogude korras võtme rahvusküsimuse õigeks lahendamiseks." 2)

Eesti astus liiduvabariigina rahvusliku üheõigusluse ja
vabatahtlikkuse alusel Nõukogude Liidu rahvaste vennaliku
pere koosseisu.

Sõnades: "Eesti Nõukogude Sotsialistlik Vabariik on töö-
liste ja talupoegade sotsialistlik riik", võeti kokku eesti
töötava rahva võitlus kommunistliku partei juhtimisel vaba-
duse eest.

Kuna aga noorel Eesti Sotsialistlikul Vabariigil polnud
võimalik kasvatada oma kaadreid kodanliku ühiskonna rüpes,
tuli sotsialismi ehitamisel algselt ära kasutada olemasole-
vaid kaadreid, kuivõrd need ei suhtunud nõukogude korrasse

1) К. Маркс и Ф. Энгельс, Соч., т. IV, стр. 60

2) J.V.Stalin, Teosed, 5 kd. lk. 180.

avaliku vaenuga. Seda olukorda ruttasid otsekohhe ära kasutama kodanlikud natsionalistid, et luua soodsad tegutsemisvõimalused endistele töötava rahva verisematele vaenlastele. Nad jätkasid töötajate teadvuse mürgitamist natsionalismiga. Jällegi seati üles ammutatud rahvastervikluse loosung, et sellega tööliklassi tähelepanu kõrvale juhtida klassivõitluse küsimustelt. Järgmisel päeval peale kodanliku valitsuse kukutamist hakkab "Päevaleht" kinni mätsima klassivõitluse olemasolu Eestis.

"Meie ühiskond ei ole niivõrd diferentseerunud, meie klasside vahed ei ole niivõrd suured, et siin mõistliku asjaajamisega ei õnnestuks saavutada kõiki ühiskondlikke kindte ühendavaid ja ergutavaid eesmärke." 1)

See tähendab, et töölistel ajagu asju "mõistlikult", ärge puutuga kapitaliste, vaid asugu koos kulakute ja kapitalistidega sotsialismi ehitama.

Kodanlikud natsionalistid ei saanud välja tulla avaliku natsionalismiga. See oleks olnud liiga kergesti läbinähtav. Pealegi oli võimatu jutustada avalikust natsionalismist ja šovinismist ajal, kui Nõukogude Liidu rahvaste vennaliku abiga hakkas hoogsalt arenema Eesti NSV tööstus, põllumajandus, tõusis töötajate heaolu ja kultuuriline tase.

Kodanlikud natsionalistid asusid seetõttu varjatud natsionalismi teele, et niimoodi nõrgendada nõukogude võimu Eestis. Nad võtsid avalikkuse ees omaks sotsialistlikud loosungid, oma tegevuses aga nad võitlesid ^{võitlesid} nende loosungite ellurakendamise vastu.

Analüüsides võitlust natsionalismiga, kirjutab seltsimees Stalin, et "hoopis raskem on võidelda maskeeritud ja omas

1)

Ajalooline päev, "Päevaleht", 1940, nr. 165.

maskis tundmatu natsionalismiga. Sotsialismi soomuse tana varju puges on ta raskemini tabatav ja kisama ningega. Töölis- te keskel elades aga mürgitab ta õhkkonda, levitades eri rahvustest töölistes vastastikuse umbusa ja eraldumise kahjulikke ideid." 1)

Pärast nõukogude võimu võitu. Eestis oli kodanlik natsionalism suunatud sotsialismi üleselitamise õõnestamisele, selieele, et külvata eesti rahva hulgas vaenu, ~~erakõltsust~~ Nõukogude Liidu teiste rahvaste ja eelkõige suure vene rahva vastu. Kodanlikud natsionalistid jätkasid ühtlasi ka välismaise imperialismi teenimist. Pärast nõukogude võimu kehtestamist osa kodanlikke natsionaliste jätkas sidemepidamist lääne imperialismiga. ^{Need, kes} saksa fašistliku okupatsiooniperioodil astusid avalikult välja rahva-vaenulike seisukohtadega, pärast saksa fašistide lüüasaamist põgenesid välismaale ning asusid seal jätkama oma nõukogude vastast õõnestustööd.

Teine osa püüdis oma tegevust maskeerida ning esineda "ausate" nõukogude inimestena. Nende tegelik tegevussuund oli ühtelangev imperialismi avalike käsi ^{ka} omaga. Meenutagem siin V.J. Lenini sõnu, et "... poliitikas ei ole nii tähtis, kes vahetult kaitses neid vaateid. Tähtis on see, kellele on kasulikud need vaated, need ettepanekud, need abinõud." 2)

Eesti kodanlike natsionalistide ettepanekud, vaated ja abinõud, millega nad kahjustasid töötajate kommunistliku kasvatuses ülesande teostamist, olid kaheldamatult kasulikud lääne imperialismi röövellikule ja orjastavale poliitikale. Iseloo-

1)

I.V. Stalin, Teosed, 2 kd. lk. 324.

2) В.И. Ленин, Соч., т. 19, стр. 33

mustades kodanlike natsionalistide tegevust rahvusvahelise reaktsiooni huvides, märkis EK(b)P Keskkomitee sekretär sm. I.Käbin oma aruandekõnes EK(b)P VI kongressil, et "kodanlikud natsionalistid osutuvad baasiks välismaa luurele!" ¹⁾

Kodanlike natsionalistide tegevus omandas kõige mitmekesisemad vormid. Kõikidel rahvamajanduse aladel kodanlikud natsionalistid saboteerisid meie üritusi, süvendasid bürokratismi ja organiseerisid sotsialistliku omandi varastamist. ²⁾

Nii tekitasid nad kunstlikult raskusi nõukogude riigiaparaadi töös ja kasutasid neid raskusi nõukogude võimu poliitika laimamiseks. Sellega tahtsid nad tekitada elanikkonnas meelepaha ja pettumust. Lisaks igasugustele takistustele, venitamistele, bürokratismile, nõukogude ühiselu reeglite ignoreerimisele ja seaduste moonutamistele, tekitasid kodanlikud natsionalistid igasuguseid kuulujutte, püüdes sellega halvata töötempot ja alla viia töötajate töömeeleolu.

Eriti terav võitlus arenes põllumajanduses. Kodanlikud natsionalistid, nagu kodanlas üldse, pidasid pünaks eraomandit. Kui pärast maa andmist töörahva kätte tekkis liikumine põllumajanduse kollektiviseerimiseks, asusid kodanlikud natsionalistid kõige võimalike vahenditega võitlema selle vastu. Kodanlik natsionalistlik ideoloogia väljendas otseselt kulakluse klassihavisiid ja kulakluse sai selle ideoloogia kandjaks ja levitajaks. Võitluseks kollektiviseerimise vastu töötasid välja igasuguseid teooriaid. Nii räägiti pikemat aega, et eesti talupoeg on eriti suur individualist ja majapidamise kollektiivsed vormid temale ei sobivat. Kuid talupojad ise kummutasid selle kodanlik - natsionalistliku väljamõeldise ja laimu eesti töötava talupoja kohta ning asusid julgelt

1) Eestimaa K(b)P Keskkomitee sekretäri sm. J. Käbini aruandekõne Eestimaa K(b)P keskkomitee tööst, "Ranva Hääl", 1951, nr. 91

2) vt samas

põllumajanduse arendamise kolhooslikule teele. Nähes, et need laimavad propagandavõtted ei anna soovitavaid tagajärgi, läksid kodanlikud natsionalistid, kasutades kohalike võimaorganite lühinägelikkust, isegi selleni, et sundisid ausaid töötavaid talupoegi kolhoosidest välja astuma.

Kohati (Võrumaa, Misso valla ja majal) saavutasidki kodanlikud natsionalistid, et kolhoosides toimusid jämedad põllumajandusliku arteelli põhikirja rikkumised, töödistsipliin langes lubamatult madalale ning põllumajandusliku tööde alustamine ja lõpetamine ei toimunud tähtajaliselt.¹⁾

Ausate kolhoosnike kriitika kalakute tegevuse suhtes suruti nõukogude aparatuuri pugenud kodanlike natsionalistide poolt järsult maha, Alles peale kodanlike natsionalistide paljastamisest olid kõrvaldatud tõkkes altpoolt tuleva kriitika laialdase arendamise teelt. Ajakirjanduses hakati pidevalt avaldama toimetusele saabunud artikleid, mis paljastasid klassivaenlase poolt tehtud kanjaritööd kolhoosides. Nii kirjutab E. Laipaik Abjast 6. mail 1950.a. "Rahva Hääles", et nende kolhoosil jäi suur osa asahainamaast niitmata ja nüüd on suuri raskusi koresööda küsimuse lahendamise. Kolhoosi ühiskarja tootang on väga madal ja karja sanitar - hügieenilised tingimused ei vasta elementaarsemailegi nõudeile.²⁾

Sellele toodi päevavalgele kolhoosidesse pugenud kodanliku natsionalismi ideede kandjate kahjulikku tegevust ja alustati ajakirjanduse kaasabil võitlust nende tegevuse vastu. Algas rahvavaenlaste kolhoosidest väljakihutamine.

1)

vt. "Täielikult paljastada kodanlikud natsionalistid, eesti rahva õelamad vaenlased", "Rahva Hääle" 1950.a. nr. 104

2)

vt. E. Laipaik, "Kuidas hinnatakse klassivõitlust" "Rahva Hääle" 1950.a. nr. 108

6. mai 1950.a. "Rahva Hääle" juhtkirjas "Tõstkem külvitööde tempot" kirjutatakse, et kolhoosnikud Järvamaalt Vajangu valla Oktoobri Võidu, Pärnumaal Tahkuranna valla Vaskrääma ja mõnelt poolt mujalt, teatavad kolhoosidesse pugunud klassivaenlaste - kulakliku ja kodanlik - natsionalistliku rämpsusliku kevadkülvilvi nurjaajamise faktidest: seemnevilja puskariks ajamisest ja ärajagamisest, nende poolt levitavatest juttudest varajase külviaja kanjulikkusest jne. ¹⁾

Kodanlikud natsionalistid kõnelesid mitmesugustest eesti rahva spetsiifilistest omadustest. Mõnda neist suurendati ülemääraselt ja mõned mõeldi üldse välja kodanlike kodanlike natsionalistide eneste poolt.

Selle mõju tulemusena võis näha meie partei ja nõukogude töös rahvuslike iseärasuste tähtsuse üleniidamise väärpraktikat, jättes varju töötajate klassihuvide. ²⁾

Unustati stalinlik põhitees, et töötajate huvide ärasegamine selle või teise rahvuse na "üldrahvuslike huvidega", oskamatus eraldada esimesi viimastest ja ehitada neile parteitöö, väidab kaldumisele kodanlikku natsionalismi. Kallak kodanlikku natsionalismi, õpetab aga seltsimees Stalin"...on tööliklassi internatsionalistliku poliitika kohandamine kodanluse natsionalistlikule poliitikale. Kallak natsionalismi peegeldab,, oma ", "rahvusliku" kodanluse katseid õõnestada nõukogude korda ning taastada kapitalismi." ³⁾

Ka Eesti NSV Sotsiaalkindlustuse Ministeeriumis ilmesid faktid ministeeriumi töötajate vaenulikust suhtumisest kodan-

1) Tõstkem külvitööde tempot, "Rahva Hääle", 1950, nr. 108

2) Eestimaa K(b)P Keskkomitee sekretäri sm. J. Käbini aruandekõne Eestimaa K(b)P Keskkomitee tööst, Rahva Hääle, 1951, nr. 91

3) I.V. Stalin "Leninismi küsimusi", lk. 419

likus Eestis kõige rängema kurnamise all ärganud juhutöölis-
tesse ja selle kõrval mahaomanike, endiste kapitalistide,
töösturite ja nõukogude võimule vaenulike elementide soosimist.¹⁾
See oli klassipoliitika moonutamine kõige jämedamal kujul.

Kodanlike natsionalistide rahvavaenulik tegevus ilmnas il-
nes ka teistes riigiaparaadi osades. Nii kihutasid paljud ko-
danlikud natsionalistid end kooliõpetaja kohale, et seali mürgi-
gitada noorsuga oma ideega. Nende tegevust kindlustasid nende
mõttekaaslasted, kes olid tunginud Eesti NSV Haridusministeeri-
umi. Nii mõnigi õpetaja hoopis oma "tugeva seljatagusega" -
"kõikvõimsa" haridusministeeriumiga.

Selles olukorras ka kommunistlike noorte algorganisatsioonide
kasv keskkoolides oli väike ning nende võitlus kodanlike igan-
dite vastu ei leidnud sageli õpetajaskonna toetust.

Kodanlikud natsionalistid püüdsid oma võimusesse saada ka
noorte õpetajate ettevalmistamist. Kujukaks näiteks sellest
oli olukord Haapsala Õpetajate Seminaris, kus õppeõududena ja
noorte kasvatajatena töötasid kodanlikud natsionalistid ja
fašistide käsilased, kes takistasid seminaris kommunistlike
noorte tööd ja levitasid mürgist kodanlik - natsionalistlikku
õhkkonda.²⁾

Kodanliku natsionalismi valepropagandast maksimaks kooli-
noorte seas kõnelevad ka faktid, et koolinoorte¹ määratud õpi-
kute lenekülgedele pääses igasugust nõukogude korrale vaenu-
likku rämpsu. Üneks selliseks näiteks on J. Seilenthali "Ema-
keele lugemik" algkooli 2. klassile. Selles õpikas on pala
"Uudseleib", milles räägitakse kolhoosikorra tulevikust ja

2)
"Julgelt arendada bolševistlikku kriitikat ja enesekriiti-
kat", "Rahva Hääli", 1950, nr. 100

1)
Poom, Kuidas ja kelle eest kantakse hoolt, "Rahva Hääli",
1950, nr. 93

avaldatakse lootust, et tulevikus sirdid ja vikatiid jäävad kolhoosikorradele vööraks. Praegu aga vöib traktoreid näha vaid linnas näitusel. See on selge laim kolhoosikorra aadressil ja üks kodanlike natsionalistide kollekttsioonist pärinevaid valepropaganda vötteid.

Hale oli olukord pedagoogilise kirjanduse alal, mille väljaandmine oli usaldatud pedoloogja propageerija J.Käisi juhtimisele. Mitme õppeaine, eriti ajaloo ja kirjandusejaloo kaudu osutus võimalikuks reaktsiooniliste, Andreseni ja Kruski poolt levitatavate natsionalistlike kontseptatsioonide propageerimine koolis.¹⁾

Kodanlike natsionalistide kahjulik tegevus avaldus ka kirjastuste töös.

Oma rahvavaenulikus tegevuses lugesid kodanlikud natsionalistid kõige tähtsamaks võtmesitsioonide naaramist meie rahva ideoloogilisel kasvatamisel, et sellega pikendada sotsialistliku teadvuse ja sotsialistliku kultuuri arengut. Nad kasutasid ära asjaolu, et üleminekul kapitalistlikust ühiskonnast sotsialistlikku ühiskonda kõige enam igandeid säilib inimeste teadvuses. Nende igandite oskuslik ärakasutamine ja nende omapoolne kasvatamine kodanliku natsionalismiga mürgitatud kirjanduse, teaduse, kunsti kaudu oligi kodanlik²⁾ natsionalistide eesmärgiks.

Asudes juhtivail kohtadel Teaduste Akadeemias, Kunstide Valitsuses, Nõukogude Kirjanike Liidus ja teistes asutistes, pidurdasid kodanlikud natsionalistid Kruski, Andreseni, Semperi, Vettiki, Pätsi, Kangro - Pooli, Oengo, Vörki jt. eesti rahvusliku kultuuri arengut. Nad takistasid noorte andekate eesti kirjanike, kunstnike ja teiste töötajate kasvatamist ja edutamist, jälitasid ja kiusasid taga vana intelligentsi eesrindlikke esindajaid, kes olid aktiivselt sotsialistlikku ülesehitustöösse

1) S.Rikas, Umbes õhkkonnas, "Nõukogude õpetaja", 1950, nr. 112

lülitunud. Oma õonestustööga tegid nad suurt kahju majanduslikule ja kultuurilisele ülesehitustööle Nõukogude Eestis.

Kaadripoliitika osava rakendamisega tugevaasiä kodanlikud natsionalistid pidevalt oma positsioone. Kui 1946.a. asuti organiseerima Eesti NSV Teaduste Akadeemia Ajaloo Instituuti, seadis H.Kruus oma käsikunna selle tähtsa asutuse direktoriks R.Kleisi. Nende poolt püüti Ajaloo Instituuti hoida nõukogude korrale võõraste ja vaenulike elementide pesituspaigana. Unt-lasi hoidis "asendamatu" R.Kleis enda käes aastate vältel Riikliku Kirjanduse "Teaduslik Kirjandus" peatoimetaja ja Tartu Riikliku Ülikooli ajaloo - keeleteaduskonna dekaani ametikohta.¹⁾

Teadusliku töö plaanide koostamisel püüdsid kodanlikud natsionalistid visa järjekindlusega takistada teadus~~te~~ asumist rahva teenistusse. Koostati selline teaduslik~~u~~ töö temaatika, millele polnud vähimatki aktuaalsust, mis ei olnud abiks Nõukogude Eesti rahvamajandusele ega töötajate kasvatamisele kommunismi vaimus. Sellepärast uuritigi näiteks selliseid küsimusi nagu kloostrite arhitektuur XII ja XIII sajandil, Tartu varemete taimestik jne. Loomakasvatuse ja Veterinaaria Instituudi hobusekasvatuse sektor jõudis kahe aasta jooksul töö juurde, et takistuse koefitsent on kõige väiksem kummirehvidega vankril asfalteeritud tee peal.²⁾

Kruus ja teised kodanlikud natsionalistid Eesti NSV Teaduste Akadeemias ja Tartu Riiklikus Ülikoolis käskisid Eesti ajalugu õppida fašistlike käsitluste järgi. Veel 1948.aastal võttis rahvavaenlane H.Kruus aspirantidele - ajaloolastele

1)

A.Vassar, V.Maamägi, "Eesti kodanlike natsionalistide vaenulikust tegevusest ajaloo teaduse alal", "Rahva Hääl", 1950, 280

2) Eestimaa K(b)P Keskkomitee sekretär sm.J.Käbini aruandekõne Eestimaa K(b)P Keskkomitee tööst, "Rahva Hääl", 1951, nr.91

konustusliku kirjanduse nimekirja sääraste reaktsiooniliste ajaloolaste kui fašist Uluotsa, Krausi jt. teosed. Nimekirja ei võetud aga ühtki marksismi - leninismi klassikute teost. Samal ajal keelati teaduslikul sessioonil ära ettekanded, mis käsitlesid eesti ja vene töörahva sõprust, nende ühist võitlust tsaarivõimu vastu ja revolutsioonipäevadel nõukogude riigi ülesehitamiseks.¹⁾

Kodanlikud natsionalistid püüdsid kõigiti näidata vene - eesti rahva suhteid ebaõiges valguses. Oma töödes eesti rahva ajaloost nad vaikisid täielikult tihedast läbikäimisest ja sõprusest suure vene rahvaga ning selle tähtsusest eesti rahva arengus. Veel enam, nad püüdsid eesti ja vene rahvaste vahelise sõpruse avaldusi võltsida ja sinikindlalt eesti ja vene rahva vahele vaenu külvata. Kodanlikud natsionalistid osutasid siin omaaegsete balti parunite ideoloogia pärijaks kes olid vaenu-likult meelestatud vene rahva vastu sest, et vene rahvas võis kaasa aidata nende poolt orjastatud balti rahvaste vabastamisel. Ajaloovõltsimises kodanlike natsionalistide poolt mindi isegi nii kaugele, et vaadeldi Eesti alade taasühendamist 'enemaaga XVIII sajandil kui kõige õnnetumal perioodi eesti rahva ajaloos. Kuigi tegelikud andmed kõnelevad sellest, et Liivi sõjas, Põhjasõjas jne. eesti talupoegkond avaldas sügavat poolehoidu Vene vägedele, püüdsid kodanlikud natsionalistid täiesti vääralt ja vägivaldselt väita vastupidist. Vaatamata sellele, et juba ammu enne nõukogude võimu kehtestamist Eestis progressiivsed kirjanikud ja ühiskonna tegelased C R. Jakobson, Ed. Vilde, Ed. Bornhöhe jt. näitasid oma töödes eesti ja vene rahva suhteid nende õiges valguses, püüdsid kodanli-

1) P. Vihalem, "Kodanlikud natsionalistid Eesti vanema ajaloo võltsijatena", "Rahva Hääli", 1950, nr. 138

kud natsionalistid veel peale nõukogude võimu kehtestamist Eestis, kui vene ja eesti töörahvas ühise võitluse tagajärjel oli kihutanud minema kapitalistid, jätkata vaenu külvamist vene ja eesti rahva vahele. Nad takistasid igati Vene - Eesti suhete uurimist ja ajasid nurja vastava uurimistöö Eesti NSV Teaduste Akadeemia Ajaloo Instituudis. Alles peale kodanlike natsionalistide minemakinutamist võisid Nõukogude Eesti ajalooteadlased täie jõu ja energiaga asuda nende küsimuste uurimisele.

Oma kaadripoliitikas ajasid kodanlikud natsionalistid nade kodanlike eriteadlaste monopoli ja privileegide säilitamise poliitikat. Noore teadusliku kaadri ettevalmistamise plaani sihilikult ei täidetud. Töötavaid noori hoiti eemal teaduslike probleemide lahendamisest ja arutamisest. Üliõpilasi sunniti uurima mitte kellelegi vajalikke probleeme, tunnima fašistlike obs kurantide teaduse vastasates teostes, samal ajal igati madaldati nõukogude teaduse ja tehnika osa.¹⁾

Eesti NSV Ministrite Nõukogu esimene asetäitja kohale kultuuri ja hariduse alal upitas end kodanlik natsionalist V.Andresen, allutades enda mõjule kirjanduse ja kunsti elu juhtimise. EN Kirjanike Liidus oli pikemat aega liidu esimeheks ja juhtivaks kriitikuks N.Andreseni poolt igati soositud J.Semper, kes oma positsiooni järjekindlalt kasutas tõusvate talentide tagasitõrjumiseks nii kirjanduse kui ka kriitika alal. Samal ajal punus ta files kosmepoliitlikke kriitikuid ja kodanlikke natsionaliste (R.Kangro - Põhl, K.Kask).

Kodanlike natsionalistide rahvavaenulik mõju jätkus ka peale

1)

vt. ELKNÜ Keskkomitee aruanne V kongressile.

ELKNÜ Keskkomitee sekretäri sm. B.Tolbašši ettekandest,

"Noorte Hääl", 1951.a. nr. 122.

nende rahvavaenuliku tegevuse ulatusliku paljastamise. See ilmes kas või katsetes nurja ajada eesti kirjanduse dekaad Moskvas kasutades teiste juhatuse liikmete ja dekaadikomisjoni liberaalsust ning vähest valvsust, osutus kodanlikul ratsionalistil Semperil võimalikuks dekaadi ettevalmistamistööde juhtimist sedavõrd enda kätte koguda, et avalikkusele märkamatuks jäi, kuidas ettevalmistustööd täiesti suikuda lasti, nii et suur üldrahvalik üritus sattus ^{vahapeal} nurjumise ohtu. 1)

Lastekirjanduse kogumiku jaoks valiti välja kodanliku natsionalisti F.Taglase venevaenulise teose "Väike Illimar" katkendeid, ei kontrollitud koguteose "Nõukogude Eesti kirjanikud" koostamise käiku jne.

Kunstidevalitsuse süsteemis võimutsevad kodanlikud natsionalistid ei lasknud Kunstidevalitsuse asutustesse nõukoguliku kasvatuses saanud töötajad vennasvabariikidest. Sellega ilmselt püüti takistada ideoloogilise rinde bolševiseerimist. Püüti lülitada välja asjatundlik abi vanematelt liiduvabariikidelt ning tekitada sel teel kahju meie kunstielu arengule.

Andresen, Semper, Viiding jt. tõrjusid tagasi meie paremaid nõukogulikke teoseid, tegid takistusi noore kirjanikekaadri arenemisele. Nii võitlesid nad oma kriitikas täie teravusega A.Jakobsoni kodanlikku natsionalismi ja kosmopolitismi paljastavate dramaatiliste jutustuste "Elu tsitadellis" ja "Võitlus rindejooneta" vastu ning tunnistasid kõlbmatuks H. Leberechti "Valgus Koordis", mis oli esimeseks õnnestunud kolhoosiaineliseks teoseks eesti kirjanduses. Kõrvuti sellega aga soodustati ja abistati rahvavaenlast H.Randseppa ja fašistide kõsilast M.Metsanurka jt.

1)
vt Eesti kirjanduse dekaad Moskvas, "Rahva Hääl" 1950.a.nr.67

Suurt kahju on N.Andresen koos oma mõttekaasiaste T.Veilliku A.Karindi ja R.Pätsuga toonud eesti muusikakunstile. Rahvavae-
nuliiku kosmapolitismi ja pehkinud Šovinismi kätjulemisega si-
sendasid nad vaenu Nõukogude Liidu vennasrahvaste vastu, püüd-
sid madaldada nende kultuuriliste võitude tähtsust. Ülevabariik-
like laulupidude kavadesse paigutati kodanlike natsionalistide
Vettiku, Pätsi, Karindi jt. laulud. Vennasrahvaste rahvalaulu-
dest paigutati kodanlike natsionalistide poolt 1950.aasta lau-
lupäeva repertuaari üksainus - ukraina rahvalaul "Veski Tiiu"
Eesti muusika "Klassika" sildi all aga poetati kavasse ka ~~ka~~
Etäiesti reaktsioonilisi ja kodanlik - natsionalistlikust vai-
must kantud laule nagu G.Suitsu sõnadele loodud R.Pätsi "Ühte
laulu tahaks laulda", K.A.Hermanni "Laula ja hõiska", M.Lü-
digi "Sääl nüüd kasvab". Puhkpilliorkestrile oli kavas R.Kulli
"Kodumaa marss", mis oli toodud kodanluse poolt klassisõjas
võidu saavutamise tähistamiseks.¹⁾

Pärast kodanlike natsionalistide rahvavaeuliku tegevuse
paljastamist see kava täielikult muudeti.

Upitanud oma mõttekaaslased ^{tead}juhtiva kohtadele, püüdsid
Andersen, Semper ja Kraus nende populaarsust rahva silmis ig-
ti tõsta. Nii anti rahvakirjaniku ja akadeemiku nimetus eesti
dekadentide juhile Friedehart Taglasele. Teenelise kunstitege-
lase nimetuse said reaktsioonilised tegelased Riho Päts, ~~Fedor~~
Vettik ja Alfred Karindi, teenelise õpetaja nimetuse pedago-
gia propageerija Käis jne. Kraus ja Semper omakorda leidsid
endile soosijaid, kes varustasid neid teenelise teadlase ja
teenelise kirjaniku nimetusega.

Vaenlaste õonestustöö üheks oluliseks võtteks oli katse
eesti nõukogude kunsti ja kirjandust isoleerida nii minevikust
kui ka sotsialistlikust tänapäevast. Seda taotleti läbi viia

¹⁾ M.L.Tigane, Kodanlikud natsionalistid ja laulupeod, "Sirp ja
Vasar". 1950. nr. 20

meie kultuuri ajalooliste juurte katkirajumisega, progressiivsete traditsioonide üle parda heitmisega ja reaktsioonilise pärandi kombineerimisega vundamendiks eesti nõukoguäe kunstile ja kirjandusele. Eesti rahvalt taheti rööviäa tema väärtuslik kultuuripärand ja sotsialistlikku kultuuri sisustati igasuguste kodanliku kultuuri riismetega. Seda diversiooni teostati minevikukultuuri " päästmise" sildinalla, kusjuures minevikukultuuri all mõeldi muidugi ekspluateerijate kultuuri.

Kodanlikud natsionalistid tegid kõik, et takistada kultuuripärandi marksistlikku ümberehitamist, püüdes end näidata eesti kultuuri ainukeste kaitsjatena. Oma võltsloosungi taäa eesti rahvusliku kultuuri arendamisest peitsid eesti kodanikud natsionalistid oma vihkamise suure vene rahva kultuuri vastu. Olles andunud röövjanelise lääne imperialismi täielikule teenimisele, püüdsid nad igati eitada suure vene rahva kultuuri viljastavat mõju eesti rahva kultuurile. Ajaloo, keele, arheoloogia, etnograafia ja rea teiste teadusalaste vastutavasisulised uurimistööd olid täielikult maha surutud ja vastavasisulistest faktidest, mis juba ilma põhjalikuma uurimistagi silma paistsid, mindi vaikides mööda. Kodanlikud natsionalistid teadsid, et nende küsimuste ka kõige tagasihoidlikumä puudutamine tööb nähtavale vene rahva kultuuri äärmiselt tähtsa osa eesti rahva kultuuri arengus ja purustab kodanlike natsionalistide väärkonseptsioonid nende poolt ülespuhutud kultuurisidemetest läänega.

Kodanlikud natsionalistid püüdsid marksiste näidata rahvuslike nihilistidena ja marksistliku internatsionalismi loosungit vastuolus olevana rahvahulkade huvidega. Tegelikult on bolševikud alati kaitsnud eesti rahvuskultuuri progressiivseid traditsioone. Fr. Tuglas ja teised kodanluse ideoloogid olid need, kes hakkasid neid traditsioone lämmatama.

1) Ideoloogilise rinde töötajate edasilükkamatu ülesanne, "Eesti Bolševik", 1951, nr. 17, lk. 21

korraldades vihaseid rünnakuid kriitiliste realistide E. Vilde ja E. Petersoni vastu.¹⁾

Seltsimees Stalin võttis teravalt sõna nende kohta, kes arvasid, et "...natsionalismi vastu võideldes tuleb ühtlasi üle parda heita kõik rahvuslik,"²⁾ ning kriipsutas eriti alla, et "rahvuslik nihilism vaid kahjustab sotsialismi, olles kasulik kodanlikele natsionalistidele!"³⁾

Kodanlikud natsionalistid on ühtlasi agarad kosmopolitismi haitsjad ja levitajad, kuna kosmopolitism ja natsionalism pole vastandeid, vaid kodanlik - imperialistliku ideoloogia eriliigid, kaks külge. Kosmopolitism on natsionalismi maskeeringuks. Seepärast pole ka midagi imestada kui N. Andresen oma töödes "... mitte ainult ei püüa mööda minna kosmopolitismi paljastamisest eesti kirjanduses, vaid püüab kosmopolitismi näidata ka väljaspool klassivõitlust seisva süütu nähtusena või koguni progressiivsena."⁴⁾

Et mitte loobuda kodanlikust kultuurist ja eriti dekadentlikult "Noor Eesti" pärandist, püüdsid kodanlikud natsionalistid näidata, et nõukogude kultuur on kodanliku eesti kultuuri loomulikuks ja katkestamatuks jätkuks. Oma teooriaga "kunst kunsti pärast" tantsid nad kodanlikku kultuuri seada kõrgemale klassidest, et seda siis tasapisi sisse tassida meie poolt kasutatavasse kultuuri_pärandisse. Selle võtte abil püüab näiteks

1) M. Laosson, "Järjekindlalt ellu viia ÜK(b) Partei Keskkomitee otsused ideoloogilistes küsimustes", "Eesti Bolševik", 1950, nr. 22 lk. 21

2) J.V. Stalin, Teosed 5. kd. lk. 303.

3) J.V. Stalin, Teosed, 4. kd. lk. 88

4) M. Laosson, "Mõningaid eesti kirjandusteaduse ja kirjanduskriitika küsimusi", "Eesti Bolševik", 1949, nr. 15 lg. 22

F. Tuglas oma kriitika väärkonseptsioone levitada veel 1947. aastal ilmunus "Eesti kirjanduse ajaloo" IV köites kriiriline realism". Kodanlikud formalistid ja dekadendid püüdis sihilikult ignoreerida V.I. Lenini õpetust, et "... igast rahvuslikust kultuurist me võtame ainult tema demokraatlikud ja sotsialistlikud elemendid, võtame ainult tingimata need ..."1)

Eesti kodanlikud natsionalistid, teenides välismaise imperialismi huve, püüdisid meie teadusesse ja kunsti istutada kummardamist lääne - euroopa maaduva kultuuri ees. Kodanliku ideoloogia süvendamisega kirjanduse, kunsti ja teaduse kaudu lootsid kodanlikud natsionalistid parastada sõprussidemeid eesti rahva ja nõukogude vennasvabariikide rahvaste vahel ja muuta eesti rahvas välismaise imperialismi ja eesti kodanluse riisimete tööriistaks ja panna ta teenima mitte rahu eest võitlemise üritust, vaid uue sõja õnutamise rahvavaenulikke taotlusi.

1) В.И. Ленин, Соч., т. 19, стр. 137

C, K O D A N L I K E N A T S I O N A L I S T I D E
R A H V A V A E N U L I K U T E G E V U S E
P A L J A S T A M I N E E E S T I N S V - s

Võitluses kodanliku natsionalismiga ei tohi loomulikult alahinnata ega ka ülehinnata kodanliku natsionalismi jõude ja võitlusvõimet. Nii nagu kodanliku natsionalismi tekkimine, eksisteerimine ja selle levitamiskatsed eksploatatorlike klasside jäänuste poolt veel sotsialistliku korra tingimustes on seadusepärane nähtus, nii on seadusepärane ka kodanliku natsionalismi purustamine. See purustamine toimub sotsialistliku korra kõigi eeliste järjekindla rakendamise ja pidevalt tehtava kasvatus - ja selgitustöö tagajärjel. Ei tohi aga ka loobuda aktiivsest võitlusest kodanliku natsionalismi kui sotsialistlikule ühiskonnale vaenuliku ja kahjuliku ideoloogia vastu. On vaja kõrvaldada kodanliku natsionalismi levitajate mõjuvõime üheselt ja lõplikult positiivsete mõjudega.

Tuleb märkida, et kui Eestis Kommunistliku (bolševike) Partei VIII pleenumiⁿⁱ märtsi lõpul 1950. aastal Eesti NSV-s alahinnati kodanliku natsionalismi ohtu ega võideldud tema vastu küllalt aktiivselt. Selletõttu osutusidki võimalikuks tõsised puudused meie sotsialistlikus ülesehitustöös ja eriti meie vabariigi kultuurielus. Kui võitlus kodanliku natsionalismi vastu ei oleks hetkekski rangenud ja kui kodanlike natsionalistide tegevuse paljastamine oleks toimunud juba varem, siis oleksid Eesti NSV edusammud rahvamajanduse alal ja eriti kultuuritöös sõjajärgsetel aastatel olnud veelgi suuremad. Ehkki kodanlike natsionalistidel ei olnud loomulikult võimalik olematuks teha sotsialistliku korra eelistest tingitud kolossaalseid edusamme, pidurdasid nad oma rafineeritud õõnestustööga siiski meie mõnevõrra majanduslikku ja

kultuurilist arengut.

ÜK(b)P Keskkomitee, olles põhjalikult tutvunud Eesti NSV parteiorganisatsiooniga, tema Keskkomitee ja juhtkonna tegevusega, võttis vastu ajaloolise tähtsusega otsuse. Selles näidati, et EK(b)P Keskkomitee mitmete juhtivate töötajate tegevuses on terve rea aastate jooksul esinenud tõsiseid puudusi ja vigu. On puudunud tarviklik võitlus kodanliku natsionalismi vastu, on alanõudnud klassivõitlust, tõsiseid vigu on tehtud klassijoonel läbiviimisel maal võitluses kulakuse vastu, jämedaid vigu on olnud kaadri valikul ja paigutamisel kui ka töös kaadritega nende kasvatamisel, on puudunud laiaulatuslik bolševistlik kriitika ja enesekriitika parteiorganisatsioonide töös.

Märtsi lõpul 1950. aastal toimus Eestimaa K(b)P Keskkomitee järjekordne pleenum. Pleenum kuulas ära ja arutas läbi ÜK(b)P Keskkomitee otsuse "Vigadest ja puudustest Eestimaa K(b)P Keskkomitee töös". Pleenumi tööst võttis vahetult osa ÜK(b)P Poliitbüroo liige seltsimees Ponomarenko. Läbiarutamise käigus selgitati välja kõik esinenud puudused parteijoonel teostamisel nii rahvamajanduse kui ka kultuuritöö aladel. Et vältida analoogilisi vigu parteiorganisatsiooni edaspidises töös, võttis pleenum vastu otsuse, milles on ära märgitud üksikasjalised abinõud partei, nõukogude ja majandusorganisatsioonide tööparandamiseks ning puuduste ja vigade kõrvaldamiseks Eestimaa K(b)P Keskkomitee töös. ¹⁾

Võitlust kodanliku natsionalismi vastu Eesti NSV-s oli seni raskendanud asjaolu, et kodanlikel natsionalistidel oli õnnestunud ja partei organisatsiooni sisse tungida. Need

1)

v. "Eestimaa K(b)P Keskkomitee VIII pleenum" "Rahva Häälel"
1950, nr. 86

kodanlikud natsionalistid suutsid oma mõju alla saada ka mõned juhtivad parteitöötajad. Selle vanemais liiduvabariiges kodanlike natsionalistide tegevuspraktikas juba esinenud võtte - parteiorganisatsiooni sissetungi - kasutamine meie liiduvabariigi tingimustes osutus võimalikuks seetõttu, et EK(B)P KK juhtis ebaranuldavalt partei ridadesse vastuvõtmist, et ilmutanud vajalikku poliitilist valvsust.²⁾

Kodanlikud natsionalistid parteiorganisatsiooni ridades püüdsid kõigepealt kõrgendada partei tugevat relva, uue sotsialistliku ühiskonna edasiviivat jõudu - kriitikat ja enesekriitikat.

"On selge", kirjutatakse "Eesti Bolševiku" juhtkirjas, "et kui meie parteiorganisatsioonis oleks arendatud vajalikku teravusega kriitikat ja enesekriitikat, kui seda poleks kinni mätitud, vaid ergutatud, siis kõik need kruusid, andreesenid, lüüsid, semperid ja teised nõukogude rahva vaenlased ei oleks saanud viie aasta jooksul püsida juhtivail kohtadel ja tekitada kahju meie ülesheitustööle."²⁾

ÜK(b)P Keskkomitee otsus EK(b)P Keskkomitee töö kohta ja EK(b)P Keskkomitee VIII pleenum tõstsid teravalt üles kriitika ja enesekriitika printsipiaalse arendamise küsimuse. Ainult selle abil on võimalik avastada õigeaegselt esinevaid puudusi, nendele tähelepanu juhtida ja neid likvideerida. Parteiorganisatsioonide ja kogu meie Eesti NSV töötajaskonna ette seati konkreetne ülesanne: mitte lasta meie ülesheitustöö vaenlastel

1) vt Tallinna linna parteiarhiiv kiidab täielikult heaks Eesti-
maa K(b)P Keskkomitee VIII pleenumi otsused "Rahva Hääl"
1950, nr. 94

2) "Kasvatada kaadrit kriitika ja enesekriitika vaimus",
"Eesti Bolševik", 1951, nr. 7, lk. 8

teostada kriitika kinnimätsimist ja manasurumist. EK(b)P KK VIII pleenum otsustas vajadusele töötajail lähtuda seltsimees Stalini õpetusest: et "... just sellepärast, et me tahame edasi jõuda, me peame üneks tähtsamaks ülesandeks seadma ausa ja revolutsioonilise enesekriitika. Ima selleta pole arenemist." 1)

Suur ülesanne kriitika ja enesekriitika süvendamisel on täita bolševistlikul ajakirjandusel. Kriitika on bolševistliku ajakirjanduse vahetamiseks võitlusvahendiks. Kriitika teravik on Nõukogude Eesti ajakirjanduses tarvis pöörata kodanliku ideoloogia jäänustele, kodanlike natsionalistide ja nende "teooriate" vastu. Tuleb võidelda lääne ees lõmitamise meeletude vastu kulakluse klassi jäänuste urgitsustöö vastu kolhoosides võija majal, kuhu nad endale pesapaiga on leidnud. Bolševistlik kriitika peab paljastama kõik^e mahajäävat ja arengut takistavat. Haarates kõiki meie elualasid, aitab ajaleht organiseerida masse. Ta aitab meie partei-, nõukogude, ametiühingute, kultuurilistel ja majanduslikel organisatsioonide organeil teha igapäevast praktilist tööd rahvamajanduse ja kultuuri edasiarendamisel, kommunismi hoone rajamisel.

Käesoleva peatüki kahes eelnevas osas on näidatud kodanlike natsionalistide tegevust kodanliku diktatuuri perioodil Eestis ja kodanlike natsionalistide rahvavaenulikku tegevust, peale nõukogude võimu taaskehtestamist. Need materjalid, mis olid aluseks märgitud küsimuste valgustamisel, on pärit meie ajakirjanduse veergudelt, kusjuures valdavam osa nendest on avaldatud peale EK(b)P VIII pleenumi otsuseid. See ulatuslik ma-

1)

J.V. Stalin, Teosed, 10 kd. lk. 321

terjal meie ajakirjanduse veergudel on tõsiseks relvaks kodanliku natsionalismirinnastases võitluses. See paljastas kodanliku natsionalismi kogu olemuse, rebides maha kõik pette-loosungid, paljastades nende alatud võtted kindlates ajaloolistel etappidel kõikidel meie rahva elualadel. Võitlus kodanliku natsionalismi vastu meie ajakirjanduse veergudel aitab tõsta rahvahulka initsiatiivi ja suurendab nende võitlusvõimet. Ajakirjanduses ilmunud artiklite läbiarutamisele kolhoosides, ametiasutustes või kätistes järgneb alati konkreetsete otsuste vastuvõtmine kollektiivi poolt. Kodanlike natsionalistide paljastamiseks suunatud ajalehe artiklid töid kaasa rahvavaenulike elementide kolhoosidest väljaheitmise kolhooside üldkoosolekul, nende vallandamise juhtivalt positsioonidelt, tehes neile võimatuks kanjuliikkuse jätkamise jne. Kodanlike natsionaliste paljastavad artiklid üksikute kolhooside või asutuste kohta teritasid töötajate valvsust ka teistes kolhoosides ja asutustes, andes tõuget ka seal selliste elementide väljaselgitamisele.

Tähtsaks küsimuseks sotsialistlikus ülesnitustöös on kaadrid.

2 Kaadrid otsustavad kõik", ¹⁾ õpetab seltsimees Stalin. EK(b)P ni Keskkomitee töös ei olnud kuni VIII pleenumi kaadri valikul ja edutamisel poliitilist printsiipiaalsust. Esines fakte, et vastutavatele juhtivatele kontadele vabariigis sattusid isikud, kes viisid seal läbi aktiivset õonestustegevust, misustasid ministeeriume, ettevõtteid ja organisatsioone klassivõõraste elementidega.

Töötajate olukorra parandamisel nõukogude ühiskonnas on suur tähtsus kaubandusvõrgu tööle. Kaubandusvõrgu eeskujuliku tegevuse kaudu peegeldub ju igal sammul nõukogude korra hoolit-

¹⁾ J.V. Stalin, Leninismi küsimusi, lk. 437

sus töötajate eest. Sellest tulenevalt püüdsid kodanlikud natsionalistid enda kätte haarata seda tähtsat tülil, et selle kaudu oma kahjutööd veelgi edukamalt teostada. Iseloomustades olukorda Tartu Kaubastus kirjutas "Rahva Hääle", et Tartu Kaubastu parteiorganisatsiooni sekretäriil Luginil kui ka kaadriosaakonna juhatajil Baltil polnud küllaladastelt valvsust, et kaitsa kaubastut klassivaenuliku elemendi sissetungimise ja juhtivaile kontadele pugemise eest.¹⁾ Kodanlik natsionalistliku elementidest koosnev juhtkond ei teinud vähimatki selleks, et stalinlik hoolitsus töötajate eest ka kaubandusvõrgu kaudu avalduks kõige konkreetsemates vormides. Tartu Kaubastus õitses sotsialistliku omandi riisumine ja esines teisiigi kuritegusid.

UK(b)P KK ja seejärel EK(b)P KK VIII pleenum märkisid oma otsustes ka kolhooside igakülgse organisatsioonilise ja poliitilise tugevdamise vajadust. Märgiti kohalike partei-, nõukogude - ja põllumajanduslikkorganite sageli veel puudulikku tööd põllumajanduse arendamisel. EK(b)P Keskkomitee pleenum konustas "... neid organeid põhjalikumalt parandama kolhooside juhtimist, puhastama kolhoosid kulaklik - natsionalistlikest ja teistest kolhoosikerrale vaenulikest elementidest." 2)

Kolhooside ja ühtlasi kõigi meie asutuste ja ettevõtete puhastamine kodanlikest natsionalistidest ei seisne loomulikult ainult vaenlaste väljakihutamises. Sellega on gaja oskus-

1) vt. "Kuhu viib siseparteilise demokraatia rikkumine ja kriitika lämmatamine, "Rahva Hääle", 1950, nr. 117

2) "Täitkem rangelt põllumajandusliku artelli põhikirja", "Rahva Hääle", 1950, nr. 118

likult ühendada igapäevane kaadri valik ja edutamine nõukogu-
de võimule ustavate tööliste, talupoegade ja intelligentsi
hulgast. "Mida kiiremini me hakkame tõsiselt ette valmistama
ja edutama uut kaadrit, seda kiiremini parandame need vead, mis
tehti võitluses kodanlike natsionalistide vastu, seda kiiremi-
ni likvideerime kodanlike natsionalistide mitmeaastase kahju-
liku mõju tagajärjed ideoloogilises ja kasvatuslikus töös meie
vabariigis"¹⁾, märgitakse "Eesti Bolševikus" juhtkirjas peamise
võitlusülesandena kodanliku natsionalismi vastu.

Milline murrang toimus noorte kaadrite edutamisel, näitasid
kas või ainult partei keskkomitee kinnitamisele kuuluvate
kaadrite kontrollarvud: 1949.a. edutati kohtadele, mida kinni-
tatakse EK(b)P Keskkomitee poolt ainult 473 töötajat, 1950.a.
1166 inimest.²⁾

Erilist rõhku pandi noortele kaadritele ja rakendati
neid kõigepealt sotsialistliku põllumajanduse mitmesugustel
aladel. Siin osutus noore kaadri rakendamine eriti vajalikuks,
kuna noor kaader, olles vabam eraomandilistest iganditest,
pühendus suuremal määral võitlusele kolhoosimajanduse kiirema
õitsengu eest. Tehes kokkuvõtteid ELKNÜ V kongressil, märkis
sm. Tolbast, et praegu töötab ühinevad kolhooside esimeestena
60 kommunistlikku noort ja 6 kommunistlikku noorsooühingusse
mittekunluvat noort, kolhoosijuhatusse liikmeks on valitud 442
kommunistlikku noort, revisjonikomisjoni esimeesteks 34 kom-
munistlikku noort, brigadiiridena, farmijuhatajatena töötab
503 noort kolhoosnikut.³⁾

1) Lõpuni paljastada kodanlikud natsionalistid, eesti rahva kõige
kurjemad vaenlased, "Eesti Bolševik", 1950, nr. 7, lk. 12

2) Eestimaa K(b)P KK sekretäri sm. I. Kabinini aruandekõne Eestimaa

3) K(b)P Keskkomitee tööst, "Rahva Hää", 1951, nr. 91,

ELKNÜ Keskkomitee aruanne V kongressile. ELKNÜ sekretär

sm. B. Tolbasti ettekandest. "Noorte Hää", 1951, nr. 122

Võitluses kodanliku natsionalismiga omandas väga tähtsa koha ka vana intelligentsi, vanade spetsialistide kasutamise probleem. Real parteiaktiivi koosolekutel maakondades ja linnades märgiti täiesti õigesti, et küsimus seisab vaid üksikutes kodanlikes natsionalistides, kes pugesid juhtivaile kohtadele ja keda nüüd on vaja vabastada. Nad tulevad asendada ausate nõukogude töötajatega, kasutades seejuures loomulikult ka vana intelligentsi esindajaid, kes ausalt ja usavalt teenivad nõukogude rahvast.¹⁾

Tuleb aga märkida, et EK(b)P VIII pleenumi otsuste ellurakendamise käigus kaadrite probleemi lahendamine hakkas kohati omandama teise iseloomu äärmuse tunnuseid. Kaadrite küsimuse lahendamisel unustasid mõned töötajad stalinliku õpetuse, et "oleks rumal ja mittemõistlik vaadelda nüüd ~~peasaeg~~ iga vana kooli spetsialisti ja inseneri kinnipüüdmatana roimarina ja kahjurina." 2)

Kogu vana kaadrit hakati vaatlema kui kodanliku natsionalismi taimelava. Kaadrite koosseisu parandamisel hakati arvestama ainult formaalseid küsimusi, arvestamata iga isiku suhtumist nõukogude korrasse ja seda, kuidas ta täidab oma praktilisi tööülesandeid. Nendele puudustele EK(b)P KK VIII pleenumi ellurakendamisel juhtis tähelepanu EK(b)P II pleenum 1951. aastal. Oma kõnes ELKNÜ V kongressil 1951. a. mais märkis EK(b)P Keskkomitee sekretär sm. Kabin, et suhtumist kõigisse vanadesse õpetajatesse kui kodanlikesse natsionalistidesse

1)

vt "Kõik jõud EK(b)P Keskkomitee VIII pleenumi otsuste täitmiseks", "Edasi", 1950, nr. 95

2)

J.V. Stalin, Leninismi küsimusi, lk. 303 - 304.

tuleb loobuda, kuna see ei too kasu meile, vaid on kasuks klassivaenlasele. "Meie peamiseks ülesandeks võitluses kodanlike natsionalistidega on noorsoo ja pedagoogide kommunistliku kasvatusse tugevdamine" ¹⁾, ütles sm. Käbin.

Tunnustades kodanliku kooli ja kasvatusse saanud vana intelligentsi paremiku teenreid ja indu sotsialistliku kultuuri ehitamisel, oli vaja osutada erilist tähelepanu uue intelligentsi, noorte kasvatamisele ja edutamisele.

Vastandina kodanlike natsionalistide väärpropagandale, kes kodanlikku kooli püüdsid kujutada väljaspool poliitikat seisvana, seati kaadrite kasvatamisel kindlaks aluseks V.I.Lenini poolt antud põhimõte: "Meie töö kooli alal on samuti võitlus kodanluse kukutamise eest: meie teatame avalikult, et kool väljaspool elu, väljaspool poliitikat on vale ja silmakirjalikkus." ²⁾

EK(b)P VIII pleenumi otsuste valgusel osutus kõlbmatuks rida õpikuid, mis olid määratud meie koolidele. Tõsiselt puudusi avastati õppejõudude komplekteerimises Eesti NSV keskkoolidele ja tehnikumidele jne. Eriti paistis silma asjaolu, et rida õppejõude ei tundnud kuvi komsomoliorganisatsioonide töö vastu koolis, ignoreerisid klassivälise töö tähtsust jne. Pärast EK(b)P KK VIII pleenumit pühendati erilist tähelepanu noorte õpetajate kaadri ettevalmistamisele ja kaadrite kasvatamisele kõrgemates õppeasutustes. ENSV kõrgemates koolides lähtuti kõigepealt üliõpilaste ja õppejõudude sotsiaalse koosseisu parandamisest ja partei ning komsomoliorganisatsioonide poolt läbiviidava ideelispoliitilise kasvatusse tugevdamisest. Rohken tähelepanu hakati osutama ühiskondlik - poliitiliste ainete õpetamisele. Nii piidi Tartu Riikliku Ülikooli arsti-

¹⁾ Eestimaa K(b)P Keskkomitee sekretäri sm. J. Käbini kõne Eestimaa Leninliku Kommunistliku Noorsooühingu V kongressil, "Noorte Hääl", 1951, nr. 125

²⁾ В.И. Ленин, Соч., т. 28, стр. 68

teaduskonda konustusliku õppeainena poliitiline ökonoomia. TRÜ Õpetatud Nõukogude isungjärjal hakati pidevalt arutama üliõpilaste kommunistliku kasvatusöö ja teadusliku töö parandamise küsimusi. Seni olid kodanlikud natsionalistid igati takistanud eesrindliku vene ja nõukogude teaduse omandamisest õppiva noorsoo poolt. Kodanlikud natsionalistid teadsid väga hästi, et vene keeleõppimine lähendab eesti noori suure vene rahva kultuurile. Sellepärast tegid nad kõik selleks, et takistada vene keele õppimist. Vene keele õpetamine kõrgemates koolides toimus esialgu ainult kahel esimesel kursusel ja kui kodanlikud natsionalistid siiski eesrindlike üliõpilaste nõudel olid sunnitud laiendama vene keele õpetamist neljale kursusele, siis vene keele õpetamise sisulisele küljele osutati sisilikult vähe tähelepanu. Sageli olid vene keele õpetaja kohtadel selleks täiesti kõlbmatud tegelased, kes vene keele õpetamise asemel muutsid loengutunnid tühjaks ja igavaks — aja raiskamiseks. Üliõpilaskonnas ja keskkooli õpilaste seas tegid kodanlike natsionalistide nõsukesed ja nende toetajad aktiivset kihutusööd vene keele õppimise vastu, mille tõttu sageli õpperühma vene keele teadmise tase jäi väga madalaks. Vene keele õppimise igakülgne kodanlike natsionalistide poolt takistamine oli lahutamatuks osaks nende poolt teostatavast kaadri poliitikast, takistas nõukogulike kaadrite järelkasvu. Peale EK(b)P KK VIII pleenumi otsuste läbiarutamist õppeasutuste kollektiivides paranes vene keele õpetamine noorsoo hulgas tunduvalt. Vene keele õpetajate kaadrit tugevdati noorte energiliste õppejõududega. Samuti tugevdasid oma tööd komsomoli ja ametiühingute organisatsioonid vene keele õppimise kõrgema taseme kindlustamiseks.

Seni pidurdati kõigisi kodanlike natsionalistide poolt

meie noorsoo suunamist edasiõppimiseks vennasvabariikidesse, Sellega nad püüsid takistada eesti noorte kujunemist Moskva ja Leningradi väljapaistvate eriteadlaste juhtimisel marksistliku - leninliku maailmavaatega ja suurte teadmistega spetsialistideks. Kodanlike natsionalistide paljastamisega püüti ~~xxx~~ teelt nende poolt tehtud takistused hariduse täiendamisele vennasvabariikides.

Rohkearvulistele soovijatele keskkooli lõpetanute hulgast võimaldati haridustee jätkamist meie vanemate liiduvabariikide kõrgemates õppeasutustes. Tartu Riiklikule Ülikoolile kindlustatu väljaspool üldist konkurssi rida aspirantuuri kohti Moskva ja Leningradi Ülikooli juures.

Teised alused sai ka teadusliku töö. Juba kogu õppetöö protsess seoti praktikaga, eriti aga teadusliku uurimistöö tegemisel lähtuti meie rahvamajanduse ja kultuuri arendamise vajadusest. Tartu Linna Tööstuskombinaat, Tartu Kammivabrik, Tartu rajooni kolhoosid jne. said märkimisväärset abi TRÜ vastavateit teaduskondadest loengute ja praktiliste ettepanekute näol. Veelgi ulatuslikumad muudatused teadusliku töö parandamise ja arendamise alal toimusid ENSV Teaduste Akadeemias.

Peale kodanlike natsionalistide minemakihutamist Eesti NSV Teaduste Akadeemia juhtivalt positsioonidelt, hakkas Teaduste Akadeemia töö märkimisväärselt paranema. Teaduste Akadeemia presidendiks valiti kodanliku natsionalisti H.Krausi asemele bolševike partei ustav poeg ja teenekas teadlane J.Eichfeld. Sm. Eichfeld lähtus oma töös õigest arusaamisest, et EK(b)P Keskkomitee VIII pleenumi juhendite kohaselt peab Eesti NSV Teaduste Akadeemia olema partei esimeseks abiliseks kommunistliku kasvatuse ülesannete teostamisel.¹⁾

1)

"Eesti NSV Teaduste Akadeemia presidendi J.Eichfeldi sõnavõtt", "Rahva Hääl", 1950, nr. 219.

See tähendas tõelise võitluse algust selle eest, et akadeemia tõsiselt täidaks oma vastutusrikkaid ülesandeid rahvahulkade poliitilise kasvatamise, sotsialistliku kultuuri ja rahvama- janduse arendamise alal. Teaduste Akadeemia töötajate poolt koostati Eesti NSV ajaloo makett, asuti arutama tähtsaid prob- leeme seoses ENSV looduse ümberkujundamise stalinliku plaani- ga jne.

Kõige tugevamalt olid kodanlikud natsionalistid, eesotsas Anderseni, Semperi jt. oma kätte haaranud kirjanduse ja kunsti tugipunkti. Nende ja nende mõttekaaslaste paljastamine kir- janduse ja kunsti alal ei tähendanud aga veel seda, et kodan- lik - natsionalistlikud tendentsid oleksid sealt põhjalikult välja juuritud. Selleks et eesti nõukogude sotsialistliku rea- lismi teed mööda, märkis pleenum peamise vajadusena järje- kindlat võitlust kapitalismi igandite vastu loomangulise töö- tajate teadvuses. On vaja tugevdada tööd nende ideelis - po- liitilise taseme ja kunstilise meisterlikkuse tõstmisel. Ei saa olla kahtlust selles, et väärtuslikku loomingut saab anda ainult ideelis - poliitiliselt kõrge tasemel seisev kunstnik ja kirjanik. Sotsialistliku realismi meetod eeldab marksis- mi + leninismi, dialektilise ja ajaloolise materialismi süga- vat tundmist. Sotsialistlikku ühiskonda ei saa õigesti kuju- tada tundmata marksistlikku ühiskonnateadust. Võideldes jär- jekindlalt dekadentismiga ja teiste meie ühiskonnale võõraste kunstisse tunginud vooludega, on vaja meeles pidada, et kir- janike, kunstnike, heliloojate, näitlejate jt. ideelise küün- dimatuse juured peituvad just selle rinde töötajate marksist- lik - leninlikus kasvatamises esinevates puudustes. Seejuures tuleb aga kindlasti eraldada ideelist küündimatust vaenulikest

tendentsidest, mis ideelise küündimatuse maski all püüavad sisse tungida meie kirjandusse ja kunsti.

Meie kirjanikel, kunstnikel ja teistel meie kultuuriala viljelejail, olid juba enne kodanlike natsionalistide paljastamist kasutada suurepäraseid tööjuhendid ÜK(b)P KK ajalooliste otsuste näol ideoloogilise töö alal. ÜK(b)P KK ajaloolised otsused ajakirjade "Zvezda" ja "Leningrad" kohta, draamateatrite repertuaarist, Muradeli ooperi "Suur sõprus" ja kinofilmide "Suur elu" kohta olid silmapaistvateks tähisteks kogu nõukogude rahva kultuurielu arengus. Kodanlike natsionalistide poolt saboteeriti igati nende otsuste ellurakendamist. Need otsused avaldati ajalehtedes ja kirjutati nende avaldamise punul ka rida artikleid, - ~~ilms~~ ilmumata jäid aga tagajärjed. Kunstidevalitsus ei leidnud võimalusi kõrge ideelispoliitilise tasemega näidendite suunamiseks meie isetegevuslikele teatrilavadele, meie suuremates teatrites osutati vähe tähelepanu nõukogude autorite heade teoste lavastamise ettevalmistamisele jne. Peale kodanlike natsionalistide paljastamist on neid otsuseid asunud tegelikult ellu rakendama. Konkreetseteks näitajateks selle töö ulatusest on stalini preemia määramine meie teatrilavastustele jne. Võitlus ÜK(b)P KK poolt ideoloogilise töö kohta avaldatud otsuste ellurakendamise eest on tähtsaks teguriks võitluses kodanliku natsionalismi vastu ja aitab kaasa kodanlike igandite kiirele likvideerimisele meie kultuurielu aladelt.

Võitluses kodanliku natsionalismi ja tema kultuurialaste moonutuste vastu on väga tähtsaks küsimuseks meie mineviku kultuuripärandi ümberhindamine, see nõuab meie kultuuriala eriteadlastelt ja tegelastelt kõrget marksistlik - leninlikku

teadlikkust. Kuivõrd tähtis on see probleem, näitab kas või meie rahvuseepose "Kalevipoeg" õige hindamine.

Kodanlik - natsionalistlikud "Kalevipoja" käsitlejad on enamasti teost kritiseerinud kitsalt vormivigade seisukohalt ning andnud ta kohta halvustavaid hinnanguid (Tuglas) Aavik, Semper). Need subjektivismi ja dekadentismi jutlustajad soovitasid teose üldse unustada. Sellest tuligi, et "Kalevipoeg" kui kunstiteos oli surutud kõrvale koolides, laiemal lugejaskonnal kätte saadeti võltsitud tekst.¹⁾

"Kalevipoega" oli kodanlikel natsionalistidel tõepoolest vaja kärpida ja moonutada, sest "Kalevipojas" kõneldi selgesõnaliselt raskest eestlaste põlvest enne Vene valitsust, mis annab purustava löögi nn. "rootsi aja" idealiseerimisele. Kodanlikud natsionalistid on moonutanud neid 1861.a. väljaandes avaldatud sõnu kõigis hilisemais "Kalevipoja" väljaannetes kuni 1950.aastani. See oli katse rakendada teos kodanliku ideoloogia maskri ette. Ei tahetud näha eepost kui rahva huvide eest võitlevat kunstiteost. Nad ignoreerisid rahvaloomingu õiget olemust, sihilikult mööda minnes eepose progressiivsest ideoloogiast.

Kõik need rahvuslikule kultuurile vaenulikud seisukohad on nüüd paljastatud meie kirjandusteadlaste ja -kriitikute poolt (Laugaste, Sögel, Nirk jt.) ja "Kalevipoeg" on seatud aukohale meie rahvusliku kultuuri arenemise ajaloos. Alles ^{seuses} kodanlike natsionalistide rahvavaenulikutegevuse paljastamisega tõsteti aukohale eesti proletaarne kirjandus. Selle olemasolust ja väärtusest ~~on~~ püüdisid kodanlikud natsionalistid vaikida. Peamiselt

1) vt. E. Laugaste "90 aastat eesti rahvaeepose "Kalevipoja" ilmumisest, "Rahva Hääl", 1951, nr. 202.

1950.aastast peale on Nõukogude Eestis arenenud proletaarse kirjanike uurimine ja populariseerimine. Seoses sellega anti otsustas hoop "Noor Eesti" ülistajaile. Ilmunud on arvukaid artikleid J. Liikienbach, V.Buki, G.Tikerpuu, O.Müntheri ja teiste eesti proletaarse kirjanike kohta, millega on ühtlasi populariseeritud nende autorite kodanlikku natsionalismi paljastavaid töid. Veel suuremal määral kentib see V.Kingissepa tööde kohta.

Tuglase ja tema mõttekaaslaste kodanlik ja rahvavaenulik nägu on paljastatud ka suhtumises meie realistlikku kirjandusse. Kodanlikele natsionalismile omase raevuga teostatud kallaletungid suurele realistile E.Vildele, E.Petersoni ja J.Liivi realismile, nende kodanlikku ühiskonda paljastavale loominguile on nüüd purustatud ja nende töö seatud õigesse valgusesse.

Tänapäeval on meie kirjanike ja kirjandusteadlaste ülesandeks näidata kodanlike natsionalistide poolt ülistatud teoste väärtusetust, kahjulikkust ning lõplikult paljastada nende eesmärk - kasvatada rahvast samasuguseks amoraalseks, tuiaks ja pooltotraks, nagu olid nooreestlaste kirjanduslike vassingute kangelased. L. Rimmelgas oma artiklis "Tuglase kriitika reaktsioonilised lähtekohad", annab täieliku iseloomustuse kogu nooreestlaste kultuurile. See oli, nagu märgitakse artiklis, "... kontrevolutsiooni pealetung ideoloogilisel rindel, kodanlik - natsionalistlikest ning kosmopolitilistest juurtest toituv dekadentsi, estetismi, formalismi, sümbolismi, müstitismi, zooloogilise individualismi, amoralismi jne.jne.tuhandepäine elukas, elektiline ja soga-ne saast." ¹⁾

1)

L.Rimmelgas, Tuglase kriitika reaktsioonilised lähtekohad", "Rahva Hääl", 1951, nr. 6.

Selle artikliga purustatakse kodanlike natsionalistide poolt "Noor Eestile" antud sügava kultuurikandja oreool ja näidatakse, et eesti kodanlus, olles muutunud reaktsooniliseks jõuks, arendas edasi ainult rahvuslikum kultuuri konservatiivseid ja tagurlikke elemente. Eesti kodanlik - natsionalistliku ideoloogia juured peituvadki Jannseni kokkuleplikkuses, Tõnissoni marurahvusluses, J.Aaviku ja E.Enno dekadentlikkuses jne. "Ilisemad kodanlikud natsionalistid jätkasid nende traditsioone ja hülgasid, moonutasid ning kiusasid taga kõike seda demokraatlikku, progressiivset ja revolutsioonilist, mida sisaldas eesti rahvusliku kultuuri areng S.R. Jakobsoni päevast alates.

Nõukogude Eesti kirjanikud A.Jakobson, H.Leberecht, J. Schmuul jt. moodustavad kodanliku natsionalismi vastase võitluse peajõud kirjanike leeris. Peale kodanliku natsionalismi paljastamist 1950.aastal, abistasid meie kirjanikud ja luuletajad oma vaheda sõnarelvaga kodanliku natsionalismi lõplikku purustamist. Seda ülesannet täidavad näiteks A.Jakobsoni kodanliku natsionalismi paljastavad näidendid ja J.Schmuuli luuletus "Norra Brigg" milles otseselt paljastatakse kodanlike natsionalistide juhtivat rahvavaenulikku jõuku.

Ideelispoliitilise taseme tõstmise vajadus ei ole mitte ükski kunsti, kirjanduse või muusikaala töötajate esmajärguliseks ülesandeks. "Kes tahab esmajärguliseks proletariaati teha, see peab ühendama kõigi rahvaste töölisi, võideldes kodanliku natsionalismiga, nii "oma" kui ka võõraga", ¹⁾ õpetab V.I. Lenin.

Selleks aga, et kodanliku natsionalismiga võidelda, on vaja

1) В.И. Ленин, Соч., т. 20, стр. 98

teda tunda, teada millised on tema ajaloolised juured ja igas tema avaldusvormis talle vastu panna proletaarse internatsionalismi tõeline ja sügav ideelisus. Kommunismi ehitamisel on vajalik, et "... kõik inimesed töötaksid ausalt, töötaksid mitte teiste kasuks, vaid iseenda kasuks, ühiskonna kasuks;"¹⁾ See on aga saavutatav ainult sel juhul, kui kogu meie rahvas on täiesti teadlik kommunismi ehitamise eesmärgist, tunneb meie valitsuse ja parteipoliitika põhisuunda.

Võitluses kodanliku natsionalismiga ja kodanlike korra iganditega üldse on igal töötajal vajalik teadmiste pagas, mis teda relvastab selleks võitluseks. Sellepärast on kõikide partei-, majandus- ja nõukogude organite esmajärguliseks ülesandeks visalt omandada marksismi - leninismi teooriat, tõsta oma teadmisi ja laiendada oma silmaringi.

Üheks tähtsamaks töötajate ideelispoliitilise taseme tõstmise vahendiks on parteiharidustöö õppevõrk. Tööle parteiharidustöö võrgus omistati peale VIII pleenumi otsuseid erilist tähelepanu, kuna hästi organiseeritud poliitiline õppus elanikkonna keskel on kõige kindlamaks võitlusvahendiks kodanlik - natsionalistlike tendentside vastu. Ajakiri "Eesti Bolševik" pühendas intelligentsi osavõtule parteiharidustöö süsteemist oma juhtkirja, kus märgiti, et poliitilise kasvatustöö parandamiseks intelligentsi keskel tuleb EK(b) Partei linna- ja rajoonikomiteedel saavutada kõigi haritlaste osavõtt poliitilisest õppusest parteihariduse süsteemis.²⁾

Võitlus parteiharidustöö võrgu töö sisulise parandamise eest

1) I.V. Stalin, Leninismi küsimusi, lk. 369 - 370

2) vt. "Intelligenti ideelispoliitiline kasvatamine oigu partei organisatsioonide tähelepanu keskpunktiks", "Eesti Bolševik", 1951, nr. 14, lk. 11

arutatakse parteiharidustöö küsimusi pidevalt nii maakonna kui ka linnakomiteede istungitel ja partei keskkomitee bürool. Nii näiteks otsustati EK(b)P Keskkomitee bürool 1950. aasta kevadel Jõhvima komitee aruande kuulamisel, et viimase tuleb jätkata propagandistide seminari tööd ja järjekordsel seminaril poliitkoolides ja - ringides arutada kokkuvõtlike vestluste teostamise metoodika küsimusi. ¹⁾

Võitluses kodanliku natsionalismiga on parteiorganisatsioonide ülesandeks luua laialdane parteitu aktiiv. EK(b)P KK VIII pleenum nõudis, et kõik vabariigi parteiorganisatsioone rõhustaksid otsustavalt veenmise meetodit partei töös, taotleksid tihedamate sidemete loomist rahvahulkadega, ümbritsedes parteiorganisatsioone parteitule aktivistidega. ²⁾

Parteitu aktiivi rakendamine on tõhusaks abiks parteiorganisatsioonidele nende ees seisvate ülesannete lahendamisel. See on ühtlasi ka aktivistide kasvatajaks, sest peamine kasvatustöö toimub just tegelikke ülesandeid täites.

Intelligentsi kasvatamise ülesanded nõuavad ka loengulise töö parandamist. EK(b)P KK VIII pleenumi otsuste kohaselt rakendasid maakondade parteiorganisatsioonid palju lektoreid intelligentsi hulgast tööle Kultuurhariduslike Asutiste Komitee lektorite büroo koosseisus. Paljud on aga astunud Poliitiliste ja Teadusalaste Teadmiste Levitamise tegev - või toetajaks liikmeks. Kui parteiorganisatsioonid lahendasid loengulise töö küsimusi kohaliku intelligentsi rakendamisega, siis selle kõrval esialgu jäi täiesti tagaplaanile loengute pidamine intelligentsi-

1) vt "EK(b)P Keskkomitees", "Rahva Hää" nr. 99, 1950,

2) "Parteitu aktiiv on parteiorganisatsiooni tugi", "Rahva Hää", 1950, nr. 117.

le. Selle olukorra parandamise vajadusele juhiti tähelepanu ajakirjas "Eesti Bolševik".¹⁾ Vastavalt EK(b)P Keskkomitee häälekandjas sõnastatud nõudmisele ongi juhtivad partei-, nõukogude ja majandusala töötajad järjest rohkem hakanud esinema loengutega intelligentsile üldpoliitilistel teemadel ja Eesti NSV rahvamajanduse ja kultuuri edasise arendamise küsimustest.

Loengulise töö alal valitseva olukorra parandamiseks on ka ajakirjandus ja parteiorganid juhtinud tähelepanu ka sellele, et intelligentsile kutsutaks esinema lektorid vanematest liiduvabariikidest. Vennasvabariikidest tulnud lektorite rakendamine ongi viimasel ajal tunduvalt sagenenud.

Töötajate kommunistliku kasvatuses huvides on vaja senisest rohkem rõhku panna ka kunstilisele isetegevusele. "Rahva Hääle" oma juhtkirjas 29. sept. 1950.a. märgib, et "Bolševike partei ja Nõukogude valitsus pööravad kunstilisele isetegevusele kui töötajate kommunistliku kasvatuses vahendile suurimat tähelepanu."²⁾ Kodanlikud natsionalistid püüdsid kõigiti madaldada rahva osa kunstilises isetegevuses ning alla suruda rahvamaside hulgast esile kerkinud talente. Võitluses nende kahjulike tendentsidega on tööliste ja kolhoositalurahva kunstilise isetegevuse arendamisel tohutu suur tähtsus. Töötajate isetegevusringide varustamine ideeliselt kõrgetasemelise repertuaariga, nende igakülgne toetamine ja abistamine on kodanliku natsionalismi vastuvõitlemise lahutamatuks osaks.

Partei usavaks abiliseks ja reserviks on kommunistlike noorte organisatsioonid. Ka võitluses kodanliku natsionalismi vastu

1) "Intelligentsi ideelis - poliitiline kasvatamine olgu parteiorganisatsioonide tähelepanu keskpunktiks", "Eesti Bolševik", 1951, nr. 14.

2) "Laiendada ja süvendada kunstilist isetegevust", "Rahva Hääle", 29. sept. 1950.a.

on kommunistlike noorte organisatsioonidel täita suur ülesanne. Kommunistlik Noorsooühing kui noorsoo massiorganisatsioon ja noorsoo eesrindlik osa oma suurt mõju laialdastes noorsoo massides. Siit tuleneb omakorda ka parteiorganisatsioonide ülesanne - juhtida kommunistlike noorte organisatsioone ja õpetada neid võitlema kodanliku natsionalismi sugemete vastu. "Komsomoliorganisatsioonide parteilise juhtimise pidega parandamisega suurendame komsomoli organisatsioonide jõudu ja tugevust, nende autoriteeti ja mõju noorsoo hulgas, aitame neil parandada noorsoo kommunistlikku kasvatust, et kommunistlik noorsooühing suudaks edukalt täita seda oma põhiülesannet",¹⁾ kirjutab "Rahva Hääli" oma juhtkirjas.

1950. aasta mais toimus Tallinnas ELKNÜ Keskkomitee VIII pleenum, kus kuulati ja arutati ÜLKNÜ Keskkomitee esindaja teadaannet puuduste kohta ELKNÜ KK töös noorsoo kasvatamise/ kommunistliku vaimus. Sellel pleenumil märgiti samuti Kommunistliku Noorsooühingu senist nõrka tööd võitluses kodanliku natsionalismiga. ELKNÜ Keskkomitee VIII pleenumi otsus arutati läbi ülelinnalistel ja maakendlikel kommunistliku noorsooühingu aktiivi koosolekutel, kusjuures aktiivi koosolekute otsused pühendasid erilist tähelepanu ideoloogilise töö tugevdamisele noorsoo hulgas. Seoses ELKNÜ KK VIII pleenumi otsuste ellurakendamisega asuti teostama hoolsamat valikut ÜLKNÜ ridadesse vastuvõtmisel ja heideti kommunistliku noorsooühingu ridadest välja rida kodanlik - natsionalistliku ideoloogia kandjaid ja levitajaid noorsoo hulgas.

Kui kasvatustöö ülesanded noorsoo hulgas on usaldatud kommunistlikule noorsooühingule, siis laialdastes töötajate hulkades kannab vastutust töötajaskonna kasvatamise eest

¹⁾ Parteiline juhtimine on kommunistliku noorsooühingu jõu ja tugevuse allikas, "Rahva Hääli", 1950, nr. 151.

kindra ametiühingute organisatsioon. Et kodanlik natsionalism Eesti NSV-s võis juurduda, selles on suur süü ka ametiühingu organisatsioonil. On selge, et väärad ja meie tööliklassile vaenulikud vaated võivad levida siis, kui ametiühingud ei taida oma ülesannet - olla kommunismi kooliks ja kasvatada töötajaid nõukogude patriotismis, NSV Liidu rahvaste sõpruse ja bolševike parteile ning Nõukogude valitsusele piiritu ustavuse vaimus.

Sellepärast seadis EK(b)P Keskkomitee VIII pleenum suured ülesanded ka ametiühingu organisatsioonide ette. VIII pleenum andis kindla võitlussuuna ka sprodühingutele, vaba-tahtlikele armee lennuväe ja mereväe abistamise ühingutele ja teistele ühiskondlikele organisatsioonidele kasvatustöö tugevdamiseks elanikkonna hulgas.

Siinjuures tuleb aga tingimata alla kriipsutada, et ideoloogiline võitlus ja kodanliku natsionalismi purustamine ei lõppenud VII pleenumil toimunud kodanlike natsionalistide paljastamisega ja nende minema kihutamiseega võtme-¹positsioonidelt. Võitlus kodanlike iganditega ja klassivaenuliku ideoloogiaga jätkub ja selle võitluse vormid muutuvad seda keerukamaks, mida varjatuid vorme hakkab vaenlane otsima. "Meie ülesandeks on halastamatult paljastada klassivaenlase kihutus-töö vähemaidki katseid, paljastada pealetungivalt ja, kui vaja, anda ka tunda nõukogude võimu karistavat kätt." See võitlus peab toimuma pidevalt ja ei tohi kanda kampaanialikku iseloomu.

1

G. Naan "Eesti kodanlike natsionalistide ideoloogia reaktsiooniline olemus", lk. 92

Eesti sotsialistlik rahvus erineb oma klassikoosseisust ja vaimselt ilmelt, samuti oma sotsiaal-poliitilistelt huvidelt ja püüdlustelt põhjalikult eesti kodanlikust rahvusest. Sotsialistlik eesti rahvus, kellel on tõelised ühtsed sihid kuulub inimkonna avangardi, nende rahvuste hulka, kelle eeskujul on asunud sotsialismi ehitama juba paljud endised kapitalismi ahelais vaevlenud rahvad. Eesti kodanliku reaktsioonilise kultuuri jäänused, mis on üheks osaks imperialismi ideoloogiast, on lepitamatus vastuolus sotsialistliku rahvuse huvidega.

Kommunismi ülesehitamise huvid nõuavad ideoloogilise kasvatustöö taseme tõstmist ja süvendamist. Selle teostamine on aidanud "... eesti intelligentsi veelgi tihedamalt koonduda nõukogude võimu lipu alla, võidelda lömitamiste vastu lääne kodanliku kultuuri ees, paljastada kodanliku natsionalismi kandjaid, neid laialdastest intelligentsi hulkadest isoleerida."¹

Võitlus kodanliku natsionalismi vastu ei ole mitte ainult meie parteiorganisatsiooni ja töötajaskonna ülesanne. Sellel võitlusel on tänapäeval ulatuslikalt rahvusvaheline iseloom, sest mitte kunagi varem pole kodanliku natsionalismi reaktsiooniline ja orjastav osa avaldunud niisuguse silmnähtavusega kui praegu. Kodanlik natsionalism on praegu imperialistliku reaktsiooni üks peamine tööriist, tema välis- ja sisepoliitika üks põhielementidest.

Võitlus kodanliku natsionalismi vastu ja tema lõplik purustamine on ühtlasi hoobiks imperialistidele ja nende

¹

J. Käbin, "Loomingulise kaadri eedeelispoliitiline kasvatamine," "Rahva Hääli" nr. 77, 29.VII 1951, lk.2

mustadele taotlustele maailma rahvuste orjastamiseks. Võideldes koos töölisklassiga kogu maailmas, teavad Eesti NSV töötajad, et nad koos sellega arendavad ennenägematu õitsenguni oma sisult sotsialistlikku, vormilt rahvuslikku kultuuri ja tunnevad selles ÜK (b)P Keskkomitee ja isiklikult seltsimees Stalini hoolitsust eesti rahva, Nõukogude Eesti rahvamajanduse ja kultuuri õitsengu eest.

E E S T I N S V E D U S A M M U D

P E A L E K O D A N L I K U N A T S I O - N A L I S M I P U R U S T A M I S T

A. E D U S A M M U D T Ö Ö S T U S E S J A P Ö L L U M A J A N D U S E S

Võitluses kodanliku natsionalismiga on olnud väga tähtsateks teguriteks meie ausate tööliste ja talupoegade ning nõukogulikult mõtleva itelligentsi töösaavutused. Need on võimaldanud kahjutuks teha kodanlike natsionalistide vaenulikke sepitsusi ja sabotaazi, Nõukogude Eesti töötajate töösangarlus viis pealesõjaaegse viieaasta-plaani edukale täitmisele hoolimata kodanlike natsionalistide kahjurlusest kõikidel meie elualadel. Pärast kodanlike natsionalistide paljastamist emandas Eesti NSV majanduselu ja kultuur hoopis kiirema arenemistempo. Kodanlike natsionalistide kahjulik tegevus avaldus eelkõige kultuurialal, kuid ka meie tööstuse, ning veel enam kolhoosielu arenemisel on kodanlike natsionalistide rahvavaenuliku tegevuse paljastamisel erakordne tähtsus. Meie majandusalaste näitajate kiire tõus eriti 1950/51 aastal on selle selgeks tunnistajaks.

Riikliku plaaniga 1950 aastaks määratud tööstussaaduste toodangu maht täideti vabariigi tööstuse poolt 104,4% . 1950. aastal oli tööstussaaduste väljalase 24,4 % võrra suurem võrreldes 1949. aastaga. Suurem osa vabariigi tööstusettevõtteid täitis ja ületas aastaplaani nii üldtoodangu kui ka tööstussaaduste tähtsamate liikide alal. Tööstustööliste tööviljakus suurenes 1950. a. 16% võrreldes

1949.aastaga, toodangu omahind võrreldavais hinnades alanes 7% võrra. See oli töötajate vastus kodanlike natsionalistide paljastamisele ja kõrvaldamisele juhtivatelt positsioonidelt. 1951.aastaks põlevkivitoodang suurenes 1,8 korda, turbatoodang 1,9 korda, tellisetoodang 1,5 korda, elektrienergia toodang 2 korda.¹ Kreenhormi manufaktuuris lasti 1950.a. jooksul käiku 534 kudumistelge ja 18 384 ketrusvärtnat.

Meie suurimad tekstiilvabrikud Kreenholmi ja Balti Manufaktuur andsid 1950.aastal sõjaseelse tasemega võrreldes riidet 1,5 korda rohkem. 1951.aastal aga kasvas Eesti NSV tööstuse toodang võrreldes 1950.aastaga peaaegu 25% võrra. Aastaplaan täideti ennetähtaegselt ja ületati. Pidades seltsimees Stalinile antud sõna täitsid paljud kollektiivid ennetähtaegselt oma aastaplaani. Näiteks Eesti NSV Kalatööstus Ministeriumi ettevõtted täitsid juba novembriks kogu toodanguplaani 106%-liselt ja Ehitusmaterjalide Tööstuse Ministeriumis käitiste ja tehaste kollektiivid täitsid 1951 aasta plaani 21. detsembriks ja andsid aasta lõpuks mitme miljoni rubla väärtuses toodangut üle plaani." Eesti Donbass" -meie põlevkivibassein andis 1951.a. 22% rohkem põlevkivi kui 1950.a.

Rööbiti tööstuse osatähtsuse tõusuga on pidevalt kasvanud ka tööliste arv. Tööliste arvu suurenemine omalt poolt aitas kaasa võitluse tugevdamisele kodanliku natsionalismiga. Töölisklass, vastandina talupoegkonnale ja väikekodanlikule intelligentsile, on alati kõige kaugemal iga sugustest eraomandilikest iganditest.

Nii kasvas pealesõjaaegse viisaastaku jooksul tööliste arv, kes töötavad vabariigi tööstusettevõtetes 1,8 korda,

¹

A.Mürsepp, "Eesti NSV 11 Aastapäev" "Rahva Hääli" nr.170
21. juuli 1951.a.

väljalastava toodangu maht aga 4,6 korda.¹

Selline tööviljakuse kasv sai võimalikuks tootmisprotsesside mehhaniseerimise, tehnika parema kasutamise ja sotsialistliku võistluse arendamise tõttu meie tööstusettevõtetes. Eriti tuleb siin alla kriipsutada viimast asjaolu, kuna sotsialistlik võistlus on sotsialistlikule tootmisele iseloomustavaks jooneks. Sm. J. Kabin oma aruandekõnes EK(b)P VI kongressile märkis, et "käesoleval ajal kuni 90% töölistest võtab osa sotsialistlikust võistlusest!"² Sotsialistlik võistlus on omalt poolt töötajate laiade masside kasvatajaks ja süvendab sotsialistlikku suhtumist töösse, mis on otseseks vastandiks kodanlikele natsionalistide poolt teostatud eromandi kindlustamiselt ja ekspluateerimisel põhinevat tootmisviisi propageerimisele.

Peale selle ikka ulatuslikumalt võttis maad stahhaanovlik liikumine 1951.aastaks vabariigi ettevõtetes töötas ligi 25 000 stahhaanovlast.³

Siit tulenevalt kasvas veelgi hoogsamalt tööviljakus. Võrreldes 1950.aasta detsembrikuuga kasvas tööviljakus ligi 13% võrra.⁴

Tööviljakus aga, nagu õpetab Lenin, on peamiseks teguriks kommunismi ehitamisel.

Vastandina kodanlikele natsionalistidele, kes hoidsid töölisi eemal teaduslikest probleemidest ja püüdsid teaduslikku tööd juhtida eemale praktilistest vajadustest, asusid töölised ise mitmesuguste tootmisprobleemide lahendamise-

1

¹ Eestimaa K(b)P Keskkomitee sekretäri sm. J. Kabinini aruandekõne Eestimaa K(b)P Keskkomitee tööst "RahvaHääl" nr.91 18 .aprill 1951.a.

2 sealsamas

³ Eesti NSV Ülemnõukogu esimene istungjärk, Tallinn, 1951, lk. 105

⁴ E. Puusepp, "Uute võitudega uude aastasse," "Rahva Hääl" nr. 1 1. jaanuar 1952.a.

sele. See oli uus peremehetunne, mis sotsialistlikus ühiskonnas õhutas töölisi ise lahendama tootmise küsimusi ratsionaliseerimise teel. 1950.aastal rakendati 5588 ratsionaliseerimisettepanekut, mis andis aastas kokkuhoidu üle 32 miljoni rubla.¹

Tööstuse kiire areng Nõukogude Eestis aitas kaasa ka kõigis teiste rahvamajandusharude arengu kiirendamisele. Nii näiteks jätkus 1950.aastal nõukogude kaubanduse edukas arenemine. 1950.aasta jooksul müüdi elanikkonnale riikliku ja kooperatiivse kaubanduse liinis lihasaadusi 74%, rasvained 3,7 korda, piimasaadusi 124%, suhkrut 19%, kondiitri-
saadusi 18%, villaseid kangaid 11%, õmblustooteid 53%, nahkjalatseid 43%, kummijalatseid 83% rohkem kui 1949.a.²

Rahvamajanduse hoogsa arengu alusel tunduvalt tõus-
nud meie maa töötajate heaolu. Sotsialistliku korra tingimustes, kus ei ole ekspluataatorlikke klasse, kus inimesed töötavad enda jaoks, ühiskonna jaoks, tõstab tootlike jõudude areng rahva heaolu. Seda kinnitab nõukogude valitsuse poolt süstemaatiliselt läbiviidav toidu-ja tööstuskaupade riiklike jaehindade alandamine. Selle tulemusena kasvab tunduvalt elanikkonna ostujõud. Jaekaubakäive aastaplaan täideti 1951.aastal vabariigis 101,4%-liselt. Laienenud on haiglate, sünnitusmajade ja teiste raviasutuste võrk. Vabariigi rajoonides töötab 130 alatist lasteaeda ja 90 laste-
sõime, 35 lastekodu, 25 konsultatsiooni punkti emadele.³

1

¹ Eestimaa K(b)P Keskkomitee sekretäri sm. Käbini aruandekõne Eestimaa K(b)P tööst "Rahva Hää" nr.91, 18.IV 1951.

² Eestimaa K(b)P Keskkomitee sekretäri sm. J.Kähini aruandekõne Eestimaa K(b)P Keskkomitee tööst "Rahva Hää" nr. 91, 18. aprill 1951.a.

³ Eesti NSV Ülemnõukogu teine istungjärk "Eesti NSV 1952.a. riigieelarve jaotamine A. Tihase kõnest.

Eriti murrangulised sündmused toimusid Eesti NSV külas. Siin püüdsid kodanlikud natsionalistid kasutada eramanduslikke igandeid põllumajanduse alal töötajate teadvuses. Kulaklikud elemendid tegid kõik selleks, et takistada talupoegi astumast kollektiivse põllumajanduse teele. Kuid ka siin tabas kodanlike natsionalistide õelaid sepitsusi töötava talurahva vastu.

Sammudes partei ja seltsimees Stalini poolt näidatud teed mööda, veendudes kolhoosikorra paremustes, ühines 1951. aastaks üle 90% eesti töötavast talurahvast suurtesse kolhoosimajandusse. Kolhooside organiseerimisega hakati efektiivsemalt kasutama traktorijaamade traktorite ja masinate parki, ulatuslikult arenes põllumajanduslike tööde mehhaniseerimine. Ainuüksi 1950. aasta jooksul organiseeriti 17 uut traktorijaama ja 1951. aastal veel 5. Sellega tõuseb nende üldarv 61-ni. Esmakordselt rakendatakse Eesti põldudel tööle kombaine ja teisi kõrge tootmisvõimuga põllutöömehhanisme.

Praktilised töösaavutused kolhoosides tõendasid rahvahulkadele kulakliku propaganda valelikkust.

Kui kodanlike natsionalistide poolt tekitati kuulujutte, et kolhooside loomine tähendab ainult põllumaade sööti jätmist, siis otse vastupidi - vabariigi põllupind suurenes 1951. aastal ligi 17%. Enne tähtaega täitsid kolhoosid viljavarumisplaani, kusjuures varutud teravilja kogus ületas eelmiste aastate oma 20% võrra. Väiste üldarv suurenes 22,3 %, sigade arv ligi 50% ja lammaste arv ligi 25%.

1

W.E. Pausepp, " Uute võitudega uude aastasse ", " Rahva Hääl" nr. 1., 1. jaanuar 1952.a.

1950. aastal algas vabariigis väikeste kolhooside ühinemine võimsamaiks tootmiskollektiivideks. 1951. aasta aprilli kuuks oli vabariigis 1163 põllumajanduslikku artelli ning 91 kalurikolhoosi. Kui enne ühinemist üks kolhoos hõlmas keskmiselt 29 kolhoosiperet, siis peale ühinemist ühes kolhoosis oli keskmiselt 100 peret. Kolhoosid omasid keskmiselt 2000 ha maad, sellest enam kui 750 ha põldu, seega neli korda rohkem kui enne ühinemist.

Märkimisväärseid edusamme tehti ka vabariigi sovhoosides. Silmapaistvate saavutuste eest piima väljalüpsi alal ja kõrgete viljasaakide saamise eest anti seitsmele sovhoositöötajale sotsialistliku töö kangelase nimetus ja 250 inimest autasustati ordenite ja medalitega, 5 inimest autasustati Lenini ordeniga.¹

Nende edusammude saavutamisel aitas väga palju kaasa vanemate liiduvabariikide siiras ja omakasupüüdmatu abi. NSV Liidu valitsus ja vennas-liiduvabariigid asutasid Eesti NSV talumajanditele suurt tootmisabi traktorijaamade ja maaparandusjaamade organiseerimisel, traktorite, masinate ja mineraalväetiste varustamise ning krediidi andmise teel.

Eesti NSV talupojad nägid selles nõukogude rahvast sõpruse konkreetset avaldust ja veendusid põhjalikult kulaklike - natsionalistliku propaganda valelikkuses, mis igati püüdis külvata vaenu Eesti NSV ja teiste liiduvabariikide rahvaste vahel.

1

vt. Eestimaa K(b)P Keskkomitee sekretäri sm. Kabinini aruande kõne Eestimaa K(b)P Keskkomitee tööst "Rahva Hää!" nr.91., 18. aprill 1951.a.

B. EDUSAMMUD KULTUURITÖÖ ALAL.

Veelgi suurema murrangu tõi kodanlike natsionalistide paljastamine kaasa meie liiduvabariigi kultuurielu arengus. Kultuurielu, millele kodanlikud natsionalistid tahtsid iga hinna eest juurde pookida kodanlikku dekatentismi, sai nüüd vaba arengu võimalused. Nüüd pääsesid täielikult mõjulöö kõik need eelised, mida nõukogude kord andis hariduse, teaduse, kirjanduse ja kunsti arendamiseks, avanesid kõik võimalused eesti rahva vormilt rahvusliku ja sisult sotsialistliku kultuuri tõeliseks õitsenguks.

Silmapaistvaid edusamme on saavutatud meie liiduvabariigis haridusalal. 1951.aastaks oli vabariigis 1161 üldhariduslikku alg-, seitsmeklassilist ja keskkooli, õppis 146568 õpilast. Põlevkivibasseinis, kus polnud kodanliku korra ajal ühtegi keskkooli, on praegu 8 keskkooli. Peale selle töötab vabariigis 66 töölis-, maanoorte ja täiskasvanute kooli. 8 kõrgemas õppeasutuses ja 48 tehnikumis oli 4,5 korda rohkem noori kui kodanlikus Eestis. 1951.aastal 1 jätkus koolide võrgu laiendamise järgi seitsmeklassilise koolikohustuse seaduse ellurakendamine kõigi laste suhtes nii linnas kui ka maal.

Vabariigi kõrgemates õppeasutustes õppijate arv suurenes 1951.aastal 350 inimese võrra. 1951.a. lasti vabariigi tehnikumides välja ca 2000 keskharidusega spetsialisti mitmesuguste erialade, kõrgematest õppeasutustest 2 1800 kõrgema haridusega spetsialisti.

1 vt. Eesti NSV Ülemnõukogu teine istungjärk .A.Tihase kõne, "Rahva Hääl" nr. 80, 1952.a.

2 vt. Eesti NSV Ülemnõukogu teine istungjärk, A. Tihase kõnest "Rahva Hääl" nr. 80, 1952.a.

Pärast kodanlike natsionalistide paljastamist kooli-
des toimuv õppetöö tunduvalt paranes. Haridusministeeriumist
ja õpetajate kohtadelt eemaldatud kodanlikud natsionalistid
kaotasid võimaluse noorsoo mürgitamiseks oma rahvavaenulike
ideedega. Koolid, tehnikumid ja kõrgemad õppeasutused said
töeliste nõukogude kaadrite ettevalmistamise keskusteks.

1950. aastal viidi läbi rida üritusi kõrgematesse
õppeasutustesse õige vastuvõtmise kindlustamiseks. Vastuvõt-
mise ja kõrgemate õppeasutuste üliõpilaste hulgas tehtava
poliitilise töö parandamise tulemusena on ÜLKNÜ liikmete
arv suurenenud 4,5 korda. 1951. a. kevadeks on iga viies
üliõpilane kommunistlik noor. Praegu on kommunistlike noorte
protsent üliõpilaste hulgas veel tunduvalt kõrgem. Samuti
on suurenenud kõrgemate õppeasutuste parteiorganisatsioonid.

Erilist tähelepanu pühendati noorte õpetajate kaadri
ettevalmistamisele. 1951. aastal õppis pedagoogilistes kooli-
des lolo ja õpetajate instituutides 1515 õpilast. 1951. aas-
tal lasksid pedagoogilised õppeasutised välja 543 uut õpe-
tajat.¹

Eesti NSV Teaduste Akadeemia Instituudid tihenda-
sid üha enam oma sidemeid Nõukogude Liidu Teaduste Akadeemiaga
ja teiste liiduvabariikide akadeemiatega, hakkasid suuremal
määral kasutama nende saavutusi ja töökogemusi. Kogu töös said
meie teadlaste otseseiks ja hindamatuiks juhendeiks seltsi-
mees Stalini geniaalsed teosed.

Ajalooinstituudis, kus kodanlike natsionalistide
mõju oli olnud tugevam, ning Keele ja Kirjanduse Instituudis
toimub müüd kesk- ja kõrgematele koolidele õpperaamatute

1

vt. Eesti NSV Ülemnõukogu esimene istungjärk, Tallinn
1951. a., lk. 44

koostamine, eesti kirjanduse klassikute ja proletaarsete kirjanike kirjandusliku pärandi läbitöötamine ja teiste kommunistliku kasvatusse seisukohalt oluliste ülesannete täitmine.

Senisest suuremal määral on teadus rakendatud praktiliste vajaduste teenistusse. Põllumajandust teenindavad ja instituudid lahendavad põllumajanduslikult kasutatavate maade laiendamise küsimust, mullaviljakuse tõstmise küsimust künnikihi suurendamise ja mulla orgaanilise ainega rikastamise teel. On töötatud välja uued meetodid mineraalväetiste kasutamiseks koos orgaaniliste väetustega. See võimaldab juba praegu mineraalväetistega väet^{ta}vat pinda kolme- kuni neljakordselt suurendada. Tööstuslikud instituudid töötavad edukalt Eesti tähtsaima maapõlvvara, põlevkivi, täielikuma ja ratsionaalsema kasutamise küsimuste uurimisel. On püstitatud ülesanne - täiustatud põlevkivi töötlemise tehnoloogiat nii, et oleks võimalik ära kasutada mitte ainult põlevkivi orgaanilist osa (õlisisid), vaid ka mineraalosa (tuha). Sel alal on juba tehtud teatatud edusamme. Põlevkivituhast on võimalik valmistada niisuguseid sideaineid, mis asendavad defitsiitset tsemendisorte, vabastades need kommunismi suurehõtuste vajadusteks.

Toetudes ÜK(b)P Keskkomitee ideoloogia-alastele otsustele saavutasid Nõukogude Eesti kirjanikud ja kunstnikud uusi loomingulisi võite, tõstes sotsialistliku kultuuri veelgi kõrgemale astmele. Seltsimees Stalini tööd keeleteaduste küsimuste kohta, näidates pealisehituse, seega ka kirjanduse ja kunsti erakordset tähtsat osa baasi arengus, innustasid Nõukogude Eesti kunstitöölisi veelgi tõsisematele pingutustele.

Eesti NSV kirjanike pere on 1951. aastal esinenud rea õnnestunud teostega. Ilmunud on Stalini preemia laureaadi August Jakobsoni näidendid: " Öö ja päeva piiril" ja "Saa- kalid", Stalini preemia laureaadi H. Lebrechti jutustus " Teel", Aadu Hindi romaan " Tuuline rand" , Juhan Schmuuli, Deboora Vaarandi j.t. luuletuskogud jne. Kõrgeks tunnus- tuseks meie kirjanduslikule loomingule oli J. Schmuuli au- tasustamine 1952. aastal Stalini preemiaga. Meie kirjandus- teosed on levinud ka teistes vennasvabariikides. Nii näi- teks esines Ukraina teater Ukraina kunsti ja kirjanduse dekaadil Moskvas A. Jakobsoni näidendiga " Öö ja päeva piiril."

Pärast Adamsoni, Starkopfi, Vabbe jt. formalistide kunsti süsustava tegevuse hukkamõistmist on Nõukogude Eestis tõsisemaid edusamme tehtud ka kujutava kunsti alal. 1950. aasta, kodanlike natsionalistide paljastamise aasta, tähistas suurt tõusu ka kujutava kunsti alal. Kunstiloo- mingu temaatika muutus aktuaalsemaks, tõusis kunstiteoste ideeline tase. Skulptor J. Hirv lõi V. I. Lenini marmori- büsti. Rida häid töid on Kaasikul, Roosil, Männil ja teistel. Maalikunstis saavutasid teatud edu Kimm, Reiman, Karrus, Okas, Sagrits j.t. Graafika alal tuleks märkida E. Heidre, E. Sagritsa ja Kangilaski illustratsioone, Einmani, Bachi, Okase ja teiste töid. Silmapaistvaks saavu- tuseks on suur mosaiikpannoo " Estonia" teatri jalutus- saalis, V. Lember-Bogatkina töö " Lähme suurele peole" j.t.

Eesti NSV 1951. aasta lõpul toimunud kunstinäitusel noore skulptori O. Männi grupp " Polotski vürst Vjatško ja Lembitu poeg Meelis muistse Tartu kaitsmisel 1924. aastal"

osutus parimaks tööks. Nimetatud töö sai tunnustuse osaliseks ka Moskva 1951. aasta kunstinäitusel. Maali alal andsid ühe parema teose "Burdenko Tartus operatsiooni teostamas" noored kunstnikud J. Kimm ja A. Viidalepp.¹

Eesti nõukogude heliloojate loomingulisi saavutusi viimaseil aastail iseloomustavad väärtuslikud teosed, mis on autasustatud Stalini preemiaga; A. Kapi "Noorte sümfoonia", E. Kapi ooper "Vabaduse laulik" ja kantaat "Rahva võim," G. Ernesaksa suurepärase ooper "Tormide rand," B. Kärveri kolhoosilaulude tsükkel, Häid saavutusi on V. Reimanil, E. Kappil M. Saare'l j.t. 1951. aasta lõpul toimunud Eesti nõukogude heliloomingu ülevaatusel esitati terve rida teoseid noortelt heliloojatelt, mis on eriti rõõmustavaks sündruseks. V. Ojakaaru, U. Naissoo, G. Rodelski, J. Räätsi ja mitmete teiste looming kinnitas veenvalt, et Eesti heliloojatel on tubli järelkasv.

Stalini preemia määrati ka reale Nõukogude Eesti lava-kuntnikele. Kõrge tunnustuse osaliseks said RAT "Estonia" ooperilavastused "Jevgeni Onegin", "Tormide rand", "Vabaduse laulik", RT "Vanemuise" lavastus "Unustamatu 1919" ja värviline kinofilm "Valgus Koordis".

Tehes kokkuvõtteid saavutatust, tuleb märkida, et Stalini preemia laureaatide kirjanike A. Jakobsoni, H. Lebrechti ja J. Schmuuli draamad, jutustused ja poeemid, heliloojate E. Kapi, G. Ernesaksa, A. Kapi ja B. Kärveri ooperid, sümfooniad ja koorilooming, näitlejate ja laulusolistide H. Lauri, G. Otsa, M. Tarase, T. Kuusiku, O. Lundi, E. Maasiku, A. Randviiru, E. Raueri, A. Laari ja teiste nimed on saanud rahva hulgas suure poolehoidu osaliseks. Eesti 1 vt. "Hoolitseda kunstikaadri järelkasvu eest," "Rahva Hääl" nr. 11, 1952. a.

nõukogude kirjandus- ja kunst aitab parteil ja Nõukogude riigi töötajaid kommunistlikult kasvatada.

Üksikute meistrite suurepärase tööde kõrval kasvas tunduvalt ka laiaade töötajate masside loominguline aktiivsus. Eriti märkimisväärne on see tõus meie kolhoosikülas. Kodanlikud natsionalistid kultiveerisid küla mahajäämist ja vaimset pimedust. Nõukogude Eesti kolhoosikülas leiavad töötajate kultuurilised huvid täieliku rahulduse. Kunstiline isetegevus lülitab sotsialistliku põllumajanduse töötajad aktiivsesse kultuuritöösse.

1951. aastal toimunud ülerajoonilistest kolhooside isetegevuse ülevaatusel võttis osa üle 14000 inimese.

Eredaks näiteks meie sisult sotsialistliku, vormilt rahvusliku kultuuri tõusust oli Nõukogude Eesti laulupidu, mis oli pühendatud Eesti NSV 10. aastapäevale. Kodanlike natsionalistide heliloomingu kavast väljaheitmine ja selle asendamine vennasvabariikide ja Nõukogude Eesti rahvalauludega, ei toonud kaasa laulupeo ebaõnnestumist, nagu seda püüti väita kodanlike natsionalistide poolt, vaid otse vastupidi - laulupidu õnnestus paremini kõigist eelnevaist. Laulupeost võttis osa 804 kollektiivi 32816 esinejaga nii maalt kui linnast.

Suurt edu on saavutatud raamatute kirjastamise alal. Sõjajärgse viisaastaku kestel on Nõukogude Eestis kirjastatud raamatuid mitukorda rohkem kui kodanliku valitsuse 20 aasta jooksul. 1951. aastaks oli Eesti Riiklik Kirjastus andnud välja eesti keeles 5116 raamatut poliitilise, teadusliku, tehnilise, ilukirjanduse ja lastekirjanduse alal, kogu-

1

vt. Eestimaa K(b)P Keskkomitee sekretäri sm. J. Käbini aruandekõne Eestimaa K(b)P Keskkomitee tööst, "Rahva Hääl" nr. 91, 18. aprill 1951. a.

tiraaziga 32,5 miljonit eksemplari.¹

Eesti keelde tõlkimise teel on meie töörahva laialdastele hulkadele muutunud kättesaadavaks vene rahva ja teiste Nõukogude Liidu rahvaste kirjandusteosed. Hulgalt antakse välja Marxi, Engelsi, Lenini, Stalini teoseid ning õpitakse neid tundma. Marxi, Engelsi, ^{Lenini} Stalini teoste tõlkimisel eesti keelde on ääretu tähtsus töötajate relvastumisel marksistlik-leninliku teooriaga.

1951.aastal anti vabariigis välja 51 ajalehte ja 10 ajakirja üldtiraaziga 490000 eksemplari,² mis on tubliks toeks meie vabariigi parteiorganisatsioonile laiade masside kommunistliku kasvatuse teostamisel.

Lõpuks tuleb märkida muudatusi meie partei-, komsomoli ja ametiühingu organisatsioonide arvulise suurenemise kui ka sisulise töö paranemise suunas, kui kodanliku natsionalismi vastase võitluse tugevnemise tulemust. 1951.a 1. aprilli seisuga oli parteiorganisatsiooni koosseis 2672 inimest rohkem, kui oli I kongressi ajal. Partei- algorganisatsioonide arv samal ajal jooksul kasvas 154 võrra.² Koos parteiorganisatsiooniga tugevnesid ka kommunistliku noorsooühingu organisatsioonid maal ja linnas. Vabariigi komsomoli organisatsioon tugevdas sidet noorsooga. Võrreldes 1948.aastaga oli komsomoli organisatsioonide arv kasvanud 1951.aastaks 1200 organisatsiooni võrra, liikmete arv aga 19000 inimese võrra. Komsomoliorganisatsioon moodustab sellega märkimisväärse jõu noorsoo kommunistliku kasvatuse teostamisel.

misel.

1

vt. Eestimaa K(b) P Keskkomitee sekretär sm. I. Kabinini aruandekõne Eestimaa K(b)P Keskkomitee tööst", "Rahva Hääl" nr. 91, 18. aprill 1951.a.

2

vt. samas

Arvuliselt ja poliitiliselt kasvanud ja organisatsiooniliselt tugevnenud on ka ametiühingu organisatsioonid 1949. aastaga võrreldes oli ametiühingute liikmete arv suurenenud 1951. aastaks 42800 inimese võrra.

Nimetatud organisatsioonide nii arvuline kasv kui sisulise töö paranemine on selgeks näitajaks, et elanikkonna laiad hulgad, veendununa kodanliku natsionalismi propoganda valelikkuses ja rahva vaenulikkuses, otsustasid koonduda veelgi tihedamalt bolševike partei lipu alla. Rahvamasside kasvatajaks on niihästi parteiorganisatsioonide poolt juhitud ideelispoliitiline töö kui ka meie majandus ja kultuurielu alal saavutatud üha tõusvad näitajad, mis faktidega tõestavad marksistlik-leninliku õpetuse õigsust ja võimsust.

K O K K U V Ü T E.

Revolutsioonilise marksistliku partei ideoloogiliste, organisatsiooniliste, taktikaliste ja teoreetiliste aluste väljatöötajad Lenin ja Stalin on korduvalt rõhutanud, et rahvus ja rahvusküsimus on ajaloolised kategooriad, mis inimühiskonna arengu eri etappidel omavad erinevaid vorme. Samuti on ka kodanlik natsionalism teatava ajaloolise epohhi produkt, olles kodanluse üheks tähtsamaks võitlusrelvaks ajajärgul, milial kodanlus on reaktsiooniliseks ja rahvavaenulikuks jõuks. Nõukogude Liidus on kukutatud kodanlik kord juba 34 aastat tagasi, samuti on likvideeritud eksploatatorlikud klassid. Ometi on aga olemas hädasõht kodanliku natsionalismi ja tema ideoloogia esilekerkimiseks ühel või teisel kõige varjatumal kujul. Miks? Kõigepealt sellepärast, et niikaua, kuni eksisteerib kodanlik ümbrus, püüab kodanlus ka väljastpool oma riikliku võimu piire levitada oma ideoloogiat - kodanlikku natsionalismi. Kodanlus teeb kõik selleks, et nõrgendada sotsialistlikku riiki ja sotsialismi leeri üldse. Teiseks põhjuseks on asjaolu, et meie maal, eriti nooremates liiduvabariikides on veel olemas inimeste teadvuses ühel või teisel kujul kodanlike igandeid. Leidub elemente, kes tunnevad kaasa kukutatud kodanlusele ja likvideeritud eksploatatorlikele klassidele ja on seega otseseks taimeilavaks väljastpoolt meie riigi piire sisse tunginud kodanlik - natsionalistlikule ideoloogiale.

Sellest tulenevalt ei saa võitlust kodanliku natsionalismi vastu vaadelda kui ajutist nähtust, mida meie Eesti NSV tingimustes võiks piiritella eesti kodanlike natsionalistide paljas-

tamise ja purustamisega seoses ÜK(b)P KK otsusega "Puudustest ja vigadest EK(b)P Keskkomitee töös" ja EK(b)P KK VIII pleenumi otsustega. Rahuldamine saavutatud edusammudega, kodanliku natsionalismi vastase võitluse alahindamine ja VIII pleenumi otsuste täitmise kujutlemine ajutise kompaniana võiks viia jällegi 1950.aastale analoogilisele olukorrale. Need kaks faktorit - kapitalistlik ümorus ja kodanlike igandite olemasolu inimeste teadvuses nõuavad meie parteiorganisatsioonilt, nõukogude organeilt ja meie töötajaskonna laialdaselt aktiivilt valvsust ja pidevat võitlust kodanliku natsionalismi nähtuste vastu.

Teiselt poolt oleks täiesti väär ja leppimatus vastuolus bolševike partei ja nõukogude valitsuse poliitikaga, kui iga kodanlikust ühiskonnast pärit olevas inseneri, õppejõudu või teadlast vaadeldaks kodanlik - natsionalistliku ideoloogia kandjana ja nõukogude korra vaenlasena. See tähendaks meie aastaid kestnud nõukoguliku kasvatustöö tulemuste võrrutamist kulliga. Kohati ilmnenud kalduvusele sellisesse äärmusse EK(b) KK VIII pleenumi otsuste ellurakendamisel juhtiski parteiorganisatsioonide tähelepanu EK(b)P KK II pleenum.

Kodanliku natsionalismi vastaseks võitluseks on kõigepealt vajalik hoolikalt omandada marksistlik - leninlik teooria rahvasküsimusest, Alles siis, kui töötajad põhjalikult tunnevad marksistlikke rahvasküsimuse lahendamise printsiipe, tõrjutakse nende teadvusest välja kodanliku ideoloogia jäänused ja kodanliku ideoloogia vassingud rahvasküsimuse alal.

Edasi peab iga töötaja tundma meie eesti kodanliku natsionalismi ajaloolisi juuri, selle väärideoloogia rahvavaenulikke sepitsusi ja omandama oskuse võitluseks nende vastu. Rida kodanlike natsionalistide salasepitsusi ja võtteid selgus

EK(b)P KK VIII pleenumi otsuste arutamise käigus. Peale EK(b)P KK VIII pleenumi otsuste läbiarutamist konkreetsetes kohapealsetes tingimustes selgus paljudele töötajatele kodanliku natsionalismi roimariik pale. Nõukogude töötajad õppisid tugevdama valvsust ja võitlema kodanliku natsionalismi avalduste vastu. Edaspidine võitlus kodanliku natsionalismi vastu nõuab eeskätt ideelispoliitilise kasvatustöö tugevdamist elanikkonna laiaades massides. Poliitmassi ei tohi ^{lises töös} puududa ka otsene võitlus kodanliku natsionalismi vastu. Suur osa selles võitluses on täita meie bolševistlikul ajakirjandusel. Meie ajakirjanduses ongi avaldatud arvukaid väärtuslikke artikleid, mis teenivad võitlust kodanliku natsionalismi vastu ning seavad õigesse valgustusse meie kultuuripärandi. On paljastatud Noor - Eeesti rühmituse rahvavaenulik olemus, on tõstetud väärilisele kõrgasele eesti rahvaeepos "Kalevipoeg", eesti proletaarne kirjandus, eesti suurte kirjanike - realistide looming. On paljastatud kodanlike natsionalistide võltsingud Eesti NSV ajaloo küsimustes.

Seoses kõige sellega on eesti töötajate teadvusse järjest sügavamalt juurdunud arusaamine vene ja eesti rahvaste ajaloolisest koostööst. On paljastatud venevastase šovinismi - eesti kodanlik - natsionalistliku ideoloogia ühe peamise avaldumisvormi - klassijuured ja rahvavaenulik olemus. Kodanlike natsionalistide poolt levitatud venevastase šovinismi täieliku väljajuurimisega Nõukogude Eesti töötajate teadvusest süveneb nõukogude rahvaste sõprus, tähtis liikumapanev jõud sotsialistlikus ühiskonnas.

Kodanliku natsionalismi purustamine andis suure tõuke Nõukogude Eesti põllumajanduse töötajate koondamisele kolhoosidesse. Katsuktsa Eesti töötajate masside süvenev arusaamine

82)
kodanlike natsionalistide väidete valelikkusest hävitas need
pidurid, mis olid seni takistanud asumist jõuka ja õnneliku
kolhoosielu teele.

Oleks ebaõige teha sellist järeldust, nagu oleks meie töös-
tus, põllumajandus ja kultuurielu hakanud arenema alles peale
kodanlike natsionalistide põhjalikku paljastamist 1950.aasta
kevadel. Tänu nõukogude võimu poolt loodud tingimustele, tänu
vennasvabariikide avile ja bolševike partei targale juhtimise-
le Eesti liiduvabariik tegi pärast nõukogude võimu kenhesta-
mist pidevalt edusamme kõigil elualadel. Tuleb ainult märkida,
et ilma kodanlike natsionalistide õonestava ja kahjurliku tege-
vusega need edusammud oleksid saavutatud tunduvalt vähema vae-
vaga ja suuremas ulatuses. 1951.aasta jookesal saavutatud töö-
tulemused on selle kindlaks tunnistajaks.

Pole mingisugust kahtlust selles, et eesti rahvas Nõukogu-
de Liidu rahvaste vennalikus peres jätkab senisest veelgi
edukamalt oma arenguteed. Võitlus kodanliku natsionalismiga
ja selle täielik hukkumõistmine meie töötava rahva hulkade
poolt on kindlustanud ja karastanud meie töötajate ideelispö-
liitilist teadlikkust. Ikka tihedamalt koondub eesti töörah-
vas bolševike partei ja seltsimees Stalini ümber ning palju-
miljonikises Nõukogude Liidu rahvaste peres sammub kindlalt
kommunismi võidu poole

Касутатуд кижандас ја алликад.

1. Маркс, К. Энгельс, Ф., Кемпичкая идеология, Соз., т. IV, стр. 3-540.
2. Ленин, В. И., Кому воеводно, Соз., т. 19, стр. 33-34.
3. Ленин В. И., Критические заметки по национальному вопросу, Соз., т. 20, стр. 1-34.
4. Ленин, В. И., О национальной программе РСДРП, Соз., т. 19, стр. 488-494.
5. Ленин, В. И., О работе единства, Соз., т. 19, стр. 470-472.
6. Ленин, В. И., Письмо к камерн-максими рабочим, Соз., т. 28, стр. 44-57.
7. Ленин, В. И., Под густым флагом, Соз., т. 21, стр. 115-136.
8. Ленин, В. И., Национализация еврейской школы, Соз., т. 19, стр. 274-275.
9. Ленин, В. И., Проект платформы к IV съезду социалдемократии латвийского края, Соз., т. 19, стр. 87-94.
10. Ленин, В. И., Речь на V Всероссийском съезде по просвещению, Соз., т. 28, стр. 66-69.

11. Lenin, B. M., *Сургууль бонгоооооо*,
Сор., м. 19, сур. 123 - 144.
12. Lenin, B. M., *Сургууль у баана*,
Сор., м. 21, сур. 267 - 307.
13. Сталин, J. V., *Амане ИК(б) РКК*
төөст явтеи XVII конгрессил,
Ленинизм хүсими, Тлу, 1945,
лх. 374 - 430.
14. Сталин, J. V., *Ариклин*, Октябрьсөөлүт-
сөөнү ратуурауелине ирелөөнү кон-
пект, Теоред, 10. кд., лх. 164 - 167.
15. Сталин, J. V., *Дагестани ратуурау конгресс*,
Теоред, 4. кд., лх. 385 - 389.
16. Сталин, J. V., *Диалектиктест жа ажал-
лест материаллест*,
Ленинизм хүсими, Тлу, 1945,
лх. 473 - 495.
17. Сталин, J. V., *Эссөра 1920. ааста талга-
антуд ралимичуле ратуурау хүсими*
көхта, Теоред, 4. кд., лх. 362 - 365.
18. Сталин, J. V., *Жутуајанине Америка*
төөст делегатрөөнига,
Теоред, 10. кд., лх. 91 - 144.
19. Сталин, J. V., *Көне еримел колхос-
нике - лөөктөөлөст конгрессил*,
Ленинизм хүсими, Тлу, 1945,
лх. 362 - 373.
20. Сталин, J. V., *Көне Кремл: лорис*
Пунаарме Академия төпөтөјиле,
Ленинизм хүсими, Тлу, 1945,
лх. 431 - 435.
21. Сталин, J. V., *Марксизм жа ратуу-
рау хүсими*,
Теоред 2. кд., лх. 285 - 358.

22. Stalin, J. V., Nõukogude vabariikide ühendamisest, Teosed, 5. kd., lk. 140-150.
23. Oktoobrirevolutsiooni rahvusvaheline määramine,
 Leninismi küsimusi, Tlu, 1945,
 lk. 153-159.
24. Stalin, J. V., sõnanõuded Tatari-Baškiiri Nõukogude Vabariigi arutava kongressi hokkkutsuümiseks korraldatud nõupidamisel,
 Teosed, 4. kd., lk. 82-89.
25. Stalin, J. V., Rahvusküsimuse härit-
 lemisest, Teosed, 5. kd., lk. 49-56.
26. Stalin, J. V., uus olukord - uus majandusliku üleshitustöö üles-
 anded, Leninismi küsimusi, Tlu, 1945,
 lk. 292-308.
27. Stalin, J. V. Rahvuslikud mome-
 did parteilises ja riiklikus üles-
 hitustöös, Teosed, 5. kd., lk. 175-187.
28. VK(b)P Keskkomitee meljas nõu-
 pidamine rahvusvabariikide
 ja -piirkondade vastutavate
 töötajatega, Teosed, 5. kd., lk. 283-331.
29. Stalin, J. V., VK(b)P XV kongress,
 Teosed, 10. kd., lk. 261-360.
30. Stalin, J. V., VK(b)P X kongress,
 Teosed, 5. kd., lk. 29-46.
31. _____
 Kingissepp, V., Kellele reservus, kelle-
 le, Tlu, 1946

32. Nõukogude Sotsialistlike Nõu-
rihvide Konstitutsioon, Tln., 1951
32. Eesti NSV Ülemnõukogu esimehe
istungjätk, Tln., 1951
-
33. Ideoloogilise riide töötajate eda-
silükkamatule ülesanne,
„Eesti Bolševik“ m. 17, 1950, lk. 19-25.
34. Intelligentsi ideelis-politilise
karratamise algu parteiorgani-
satsioonide tähelepanu keskpunk-
tiks, „Eesti Bolševik“, 1951, m. 14, lk. 9-16.
35. Karratada kaadrit kriitika
ja enese kriitika vaimus,
„Eesti Bolševik“, 1951, m. 7, lk. 7-12.
36. Kultuuripärandi tõmber hordaminek,
„Eesti Bolševik“, 1947, m. 12, lk. 1-12.
37. Laason, M., Fäyjekindlalt
ellu nüia N.K.(b)P Keskomitee
otsused ideoloogilistes küsimustes,
„Eesti Bolševik“, 1950, m. 22, lk. 9-23.
38. Laason, M., Mõnugaid Eesti kir-
jandusteaduse ja kirjanduskrii-
tika küsimusi,
„Eesti Bolševik“, 1949, m. 12, lk. 22-39.
39. Naan, J., Eesti kodanlike natio-
nalstide ideoloogia reaktsiooniline
olemus, Tln., 1950
40. Naan, J., Eesti kodanliku repressi-
sioonist, „Eesti Bolševik“, 1946, m. 13,
lk. 742-762.

41. Maamägi, V., Vasar, A., Kümme aastat ajalooteadust Nõukogude Eestis, Nõukogude teaduse arengust Eesti NSV-s 1940-1950, Tln., 1950, lk. 11-42.
-
42. "Трабга", 1948
43. "За прочный мир, за наро-
кото демократия!", 1948
44. "Rahva Hääl", 1950
45. "Rahva Hääl", 1950
46. "Rahva Hääl", 1952
47. "Noorte Hääl", 1951
48. "Sirp ja Vasar", 1950
49. "Nõukogude Õpetaja", 1950
50. "Edasi", 1950

Sisukord.

Essee	lk. 1
Proletaarne internatsionalism	lk. 3
ja kodanlik nationalism	
A. Marksistlik - leninistlik	
teooriat rahvusküsimuse	lk. 3
lahendamisel.	
B. Kodanlik nationalism,	
tema tekkimine ja olemus.	lk. 9
Kodanlik nationalism	
Eesti NSV-s ja nõitlus sellega	lk. 18
A. Eesti kodanlikud natio-	
nalistid ja nende ideolo-	
ogia rahvavaenuliku olemus.	lk. 18
B. Kodanlike natsionalistide	
tegevusnormide tumber-	
kujunemine peale nõuko-	
gude nõimu taaskehtesta-	lk. 27
mist Eestis.	
C. Kodanlike natsionalistide	
rahvavaenuliku tegevuse	lk. 42
paljastamine Eesti NSV-s.	
Eesti NSV edusammud tööstuses	lk. 65
ja põllumajanduses.	
A. Edusammud tööstuses	lk. 65
ja põllumajanduses.	
B. Edusammud kultuuritöö	lk. 71
alal.	
Kokkuvõtte	lk. 79
Kasutatud kirjandus ja allikad.	lk. 83